

განუ. 9854
წიგნი

გვერდები
გადათქმვა
9854

№ 17 ბაზმარჯოს თავისუფალ ხელმძღვანელს
თავისუფალ საქართველოში!
ბაზმარჯოს საქართველოს
დამოკრებიულ რესპუბლიკას!

ფასი 15 მანეთი

„თეატრი და ცხოვრება“

წლიურად 500 პან., ნახევარი წლით 250 პან. თითო ნომერი — 15 მან. ხელის მოწერა მიიღება: თბილისში, ბაზრის № 20 ქართ. ბეჭდვითი ანბ. სტამბაში, რუსთ. № 26 ფოსტით: თბილისი, რედაქცია „თეატრი და ცხოვრება“ იოსებ იმედაშვილს.

ბ ე ლ ი შ ო ნ ი № 4—73.

დაარსების წელიწადი მეთექვსმეტე, გამოცემის მერვე
სათეატრო, სალიტერატურო, სამუსიკო, სამხატვრო და საზოგადოებრივ შინაარსის ყოველკვირეული ჟურნალი.

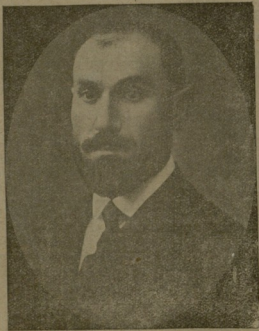
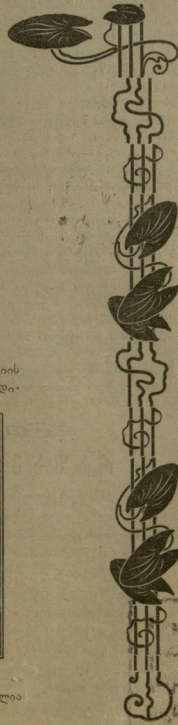
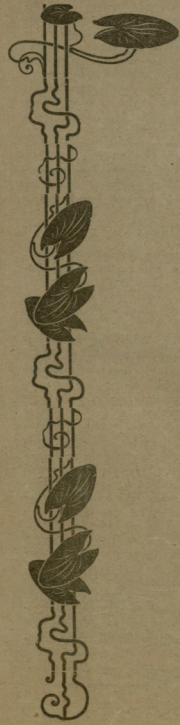
აპრილი 1910 წ.

კვირა, მაისის 9

მაისის 1920 წ.

სახალხო ტრიბუნი რაფიელ ჩიხლაძე.

გარდაცვალების წლის თავი. დღეს, მაისის 9, ქუჩის
სასაფლაოზე 12 ს. დანიშნული სამოქალაქო პანაშვილი.

კომპოზიტორი ნ. სულხანიშვილი მეუღლით.
(გარდაცვალების 6 თვის თავი. სურათი გადაღებული
18 წლის წინად).

განუ. 9854
წიგნი

სახელოვნო დღიური

ხელოვნების საზეიმოდ

გასაცარი და უშეწევრები ხანაში ეცხოვრობთ: აღმინათა გამბეცება, ურთიერთის დაწრდობა, იარაღის ფლარნი, შემეჯარა უტული გული და... ხელოვნების საზეიმოდ შვალდა!

ეს არს ზენი თანდაყოლილი თვისება:—რაღ ვინდ ზნათარი ჰყინადეს!..* ჩართული მაინც თვისას არ დაიშლის.

ამისი ცხადი დამატკეპილია თბილისის მუშა-აჯან პირველ მაისის საზეიმოდ დღისადა და ამავე დღეს ნაძალადევის თეატრის განსნა!

რა სადა, ამავე დროს რა მშვენიერი, თა მიმიდევლია: ყოველი კვლავ-ენქული გილმოსი, გიკინის. და ეს ვაჟეთა ჩართული მუშის მარჯვენა, —განსაკუთრებით ნაძალადევის მუშაში! ო, რა ბედნიერება იქნება, საქართველოს ყოველ კუთხეს თუ ასეთი ტაძარი ედროსა და შოგ წმინდ ხელოვნების წმიდა ცეცხლი გაღვივდა!

პიუზის მეჯლისი

ღიად, მუდამ მეტყველი პოეზიაც გამოვრო! ლა-მავს ექითა ქურუმნიც დაიბაჩნენ და სხადსახვა რწმენით, ამერიოდან ერთი გვზით მიიზარებინან:

ეს გვზია მარბული ერის გრანაზა-გონებით ახალ-გვანა, გავეთლიშობილება, სრულქნა, ზეკაცად ვარდაქნა!

ასე შეგფერის თვისებულ სამშობლოს. დაე, ვარემე მტრს, საზღვარზე მომდგარ შავ-ბნულ ძალას თუ ჩენი მხედრობა მშობით და სისხლის შერივით იგერიებს. შოგნითი მტერი—ველურობა, უდაშია-სრბა ლამაზი სიტყვის მიტყმული მაღალი გრანობის ქურბით ვარდაქნან.

ამისი საწინდარია პოეზიის დღე, მაისის 7 გამართული, როცა საქართველოს მწერლები დარაზმულნი გა მოვიდნენ!

ხელოვნება სადღესასწაულოდ ემზადება და ეისრვით მისი მეჯლისი დროით გვეხილნოს..

რ ა ფ ა ე ლ ი

რაფაელს ამოყენეს ვეღურა თემი, ამაყა შეესდა და თვალის სიგვრდზე, ჰქაიანს უაღამის ცაზრადია რითმეში, წარმტაცა რგნებას მარად სიგონდზე:

იგონდზემს რაფაელ ძიარეზას რაზნით რამში, რომ პატრონობას დედა რატონდას, მას დაიხანს ადიდეს მსოფლიო ხანდაზნით, რომ „ტეშის“ კალთების დაკოფხა მოკვანდა.

რაფაელ სინგია და მაქალ ახეჯლი— ეს ონი პოეტის ჰეგაფე დიგება— თეთრ სუდას ზელმეფიე, მისივე დამსჯელი წესს წინ ახატებს ვით ძაღლის დიდება.

კოკი ენარლიძე

ილია გუროვაში და თამარი გიორგი

(ქართულ მუშათა ხელოვნების ტაძარიში) ნაძალადევიში მოწინააღმდეგის სახელობის (საბჭოთა) სახელოვნო უნივერსიტეტის მიერ (1 წარმოთქმული სიტყვა.) მომილოცეს ამისთანა კოხტა, ლამაზი, მუშის მარჯვენით და ენერგიით ავებულ კვლების განსნა. ჩართული მუშა მუდამ დღი მშენებელი გაიჩივოდა და დღევანდელი ზეიმი ამის ნაოლად დღემატკეპილება, მხოლოდ აქ ჩვენში მიხდა ნამდვილი რევოლუციუა და არა იქ, რუსეთში, სადაც მარტოოდენ ხტრევა არის, რევოლუციის მიზანი ის კი არაა, რომ დამეგობოს, მოსპოს ის სამადრე, რომელიც წინათობას შეუქნია არავინ მას გამაყენება. ამ მზობით დღევანდელი დღე საუკეთესო გამოხატულებაა ჩვენის და რუსეთის ზნისა. იქ მხოლოდ ხტრევაა და არავითარი შემოქმედებითი მუშობა: და ცეცხლია წარმოება, მუშათა კლასი საშინელ პირობებში სხობორობს. ვახუტეში გამოქვეყნებულ უკანასკნელ სტატისტიკურ ცნობების მიხედვით რუსეთის აღსდგენდა, ე. ი. იმ სიძღვრისდა დღევანდის შესაქმნელად, რაც რევოლუციამდე იყო—საჭარბა 33 მილიარდი სტრუქტურა, ჩვენი ფულით რომ ვიანგარიშოთ, 33 ასასი მილიარდი მანეთი, ე. ი. ფული, რომლის დათვლაც ეს შეუძლებელია.

საქართველოს და რუსეთის ზეიმი გაიყარნენ და დღეს, როდესაც რუსეთის ძალბეა ჩვენს სახელებს მისდგომიან, თუ მათ შესძლეს აქ შემოსლა, ეს იქნება ჩაზრინებული ძალის მაღალ კულტურისან ქვეყანაში შესვლა, უკან დაწევა. ეს არააოღეს იქნება და ჩვენ ღრმად დამარწმუნებულნი ვართ, რომ გამარჯვებული ყოველთვის გამოვა მაღალი კულტურა! (ტაშ.)

რუსეთის და საქართველოს ხალხის შორის დღი განსხვავებაა ხასითა, ტემპრამეტრი. ეს ნაოლად ისახება თუნდ იმ სახალხო ვადმოკებში, რომელიც ყოველ ერის დამახასიათებელია.

რუსეთის გვირა, თქვენ აღბად წიგნებოდან გეკონდინებათ, არის ოლია მუროგანი. იგი ოქლიათი წყურფადი ფურჩე იწევა და ეთნა, ყველა მას თავში ურტყამდა, მარამ ჩმას არ იღუდა, ოქლიათის წლის შემდეგ კი, როცა ღონე მიეცა, ადგა, აიღო ჯოხი და აველდებო მიანგრამობანია.

ასე მოიქცა რუსის ხალხი. სამასი წლის განმავლობაში, რომანოვების ხელში იგი ფურჩე იწეა და ეთნა. ყოველი გიროგალითა, სტრანტით თუ მამახალისი მას თავში სტყმდა, მაგრამ იგი ხმას არ იღუდა. და აი, ეხლა, სამასი წლის შემდეგ იგი ადგა, აიღო ჯოხი ხელში და აველდებო მიანგრამობანია.

ჩვენი ხალხის გვირა კი არის თეთრი გიორგი, რომელიც სახელმწიფო ავრებად ვეაქეს. მას და ილია მფოროციის შორის გრეგანი განსხვავებაც დღია. თეთრი გიორგი ლამაზია, ტანადი, მკურცელი, როგორც ქართული ხალხი, მშვენიერ კუნთებით. ილია მფოროცი სქელი, უხარბაზარი, მის სიმამის ქვეშ მისი ფურჩეული ცხენი იზნიეება... (სიცილი ტაშ.)

თეთრ გიორგის თავის დღეში არ სძინება ეთნა. იგი მუდამ შუბით ხელში იზრბოდა, მუდამ აქტიური იყო, როგორც ქართული ხალხი, რომელიც მუდამ იზრბოდა და აქტიური იყო შუბნელი რეაქციის დროსა. და ეს ორი სიმბოლო არის გამოხმატყული საქართველოს და რუსეთის ბელისს. იქ არის მხოლოდ ხტრევა ბოლშევიზმის სახით; აქ არის შვენება, მაძილა უტყვის მომადლი-სათვის და ამის საუკეთესო მაგვრებელია დღევანდელი დღე, როცა თქვენ ააეთ ეს სახალხო მაშინ, როცა ჩვენს ირგვლივ მხოლოდ ხტრევა.

მოვილოცეთ დღევანდელ ორმავე დღესასწაულს და გისურვებთ წოვატებას. *)

ნოე ყორღანი

*) ტაშ, დარბაზი ფურჩე ადგა და ორატორის ოკაცებში ხანდაზნაობა.

საქართველოს მხედრობა

ქართული ჰიმნი *)

ჩვენს თვითარსებობის ისტორიის უღამახესი კაბა-ღონები იწერება, ოქრას კაბადონები.

ამის მოწვევა-მონაწილენი თვით ჩვენა ვართ.

საქართველოს დაუძინებელ მტრების და მუხანათ მგზობლების ჯოჯოხეთური გულის თქმანი ამოძაფდენ. ერთის ხელის მოქნევით მონადომეს დაეშობთ, რაც ჩვენ-მა ხალხმა და მისმა ღირსებულმა მესეტყებმა შეუტრებელის ბატოლია მოიპოვეს.

მაგრამ შწირღ მისტყუდენ: ისტორიის შორეული შოწმოსი, ქართველის გულგულში ღრმად ჩანერგული სიკვარული თვისუფლებისა, მამულის ერთგულებისა და რანინდობა უფრო ძლიერი აღმონდა.

ამ მუხანათების „გამოსვლას“ პირველ მისს დასაახებურული პასუხი ვასცა შეგნებულმა ქართველმა ხალხმა; მათსავე „რევოლიუციონერ გადატარალების“ ვანზრახვის, იუნკრათა სასწავლებელი ჩვენი ახალგაზრდა მხედარნი ღირსებულად შეხედენ:

— დავეგნებდით! — დასძახეს მუხანათებმა მზინარ ახალგაზღობას და მუხტრებით თავს დაადგნენ: მთავრობა უკვე ჩამოგდებულა, ყველგან ჩვენ გაეფარავდით!

— კარგი! — მიუტეს ნამზინარმა ქართველმა იუნკრებმა: ჩვენ ჩვენს მოვალეობას შეეასრულებთ, — გაუმარჯოს საქართველოს! დასძახეს და იარაღინებს უთარალოთ, შიშველ ზელებით და სკივებით დაუწყეს თავპირის მტრეცა. ერთმა მხედარმა დრო იხელთა, ვასხლტა, ფანჯაიდან ჩახტა და უფროსთ აცნობა, მფორემ მტრის რკალში შეძება, თოფს დასტაკა ზეით და სროლა ასტება... მხედარბავე გამოცივდენ საქართველის ჯარების მთავრასარდალი გენ. კონიტაძე, პოლკ. ჩხეიძე... თავდაცვებმა რამდენჯერმე დაახლეს რევოლუციური ცვინიტაძეს, მაგრამ უშედეგოდ: თითონა გიორგიმ დაიდარა თვისი ერთგული მხედარი. შეუტრის პოლკ. ჩხეიძესაც, მაგრამ ჩხეიძე არ შედრეა: ვანერდა, ვითარცა მამაც ქართველს შეჭვერის და ორის სროლითორი თავდაცემი მიაწვინა, მესამე დასცა...

მუხანათ დამცემებმა დასტყეს ორი უნკარი, ერთი კახელი თავდაშელოთავანი მაყაშვილი მოკლეს, სამაგვორელ მათ დასტყეს რამდენიმე კადარი, შეპკრობილი და მთლილ მათი გეგმაც გამოძღუნდა. გამორჩევა, რომ ესენი უმთავრესად სომხები არიან... უფლით მოსიყდუნნი, რომელთაც ერთის შეხებრით მონადომეს საქართველოს თავისუფლების მოკლე... მაგრამ შესტყდენ: საქართველოს უკვე ერთგული მცველი გაუნდა და ვით ქართველი ხალხი, მისი ნორჩი მამაცი ჯარი და გეგარდა... თერთმა ვი ორდემი შეშა შეიმძლავა და მისი ჩამორბევა არც ისე ადვილია...

ვაშა ქართველ ახალგაზდა მხედრობას! ვაშა მის, ღირსებულ მესვეურთ გენ. კონიტაძეს, პოლკ. ჩხეიძეს და სხ., რომელთაც საბოკო სიმამაცე გამოიჩინეს! ნეტარ ხსენება მუხანათობისგან განწირულ მოველეობის ერთგულ იუნკრის, მიხილ მაყაშვილს, რომელმაც ნორჩი სიცოცხლე საწოზობის თვისუფლების დაცვას შესწაწა და ქართველ მხედრის სიმამაცი ოქროს კაბადანი თვის უმანკო სისხლულ დასტყა...

ვაშა ჩვენს თვითრი ვიორგას წითელ გვირგვს!.

ოსებ არამთავიელი

სახელმწიფოსა ჰქმნის ერი, ერთა მისი ბატონი, მესაკუთრე და მმართველი, უკილობლი პატრონი.

მაშ, ვაშა ჩვენს მთავრობას, ერისგან შექმნილ ძალას, ერი მას უძღვნის მადლობას და წრფელის გულით საღამსა!

გაუმარჯოს ქართველ ერს! გაუმარჯოს საქართველოს! დიდება მალასა ღმერთსა და მთავრობას სასახლოს!

ახო

ვანცლათა კარახი

V

ს ა რ წ მ უ ნ ო ე ბ ა .

I

ეშსა ცისკრისასა, ოდეს წყვილი ვანვლიდა ჩვეულებრივ ყოფას დასინაღულ ეთერებოდა არეს, მათა გულის სიღრმეში დაშენებულ მონასტრის ზარების ხმა — შეწყვილია გუფენი არღვედა საწარისებურ მონადომებას. ადამიანებიც იშლებოდნენ...

ზარის ხმასთან ერთად, შავად მოსილ მონაზონთა გაუფრკურთალებული სახენი ნელი ნაბიჯით გაივლიდნენ ტაძრის ბუქს.

გატაკებულნი უზილავ ხატებთა წარმოდგენით და ზეშოვანებულ რწმენით აღსაყენი, ქდება — მოსილებით წაისდებოდნენ ღვთაების წინაშე.

პაიფი იხსებოდა გუნდებით სურნელებით. კიდევ ზარის გუფენი და თავდებოდა მოძღვარის უქანასწულ აკიორად ქვეული ამინი!

და მას მოსუვებოდა მორწმუნეთა საერთო გოლოზა, და მონასტრის ზღუდეთა შორის ყოველი იმისებოდა იღუმელი განკლის გამოუტყნად ლტოლვით. და ნინოც ამ დროის ლოკად იღვა თავის ბნელ სენაკში.

ის არს დროს არ უნახავთ ტაძრის თაღებ — ქვეშ ლოკად დამდგარი მრავალთა შორის.

ის იყო მარტო თავის სენაკში და მარტოც ლოკელობდა.

ნინოს ლოკის დროს სახე იცვლებოდა, თვალბ, უტიკობდა, ცრებლები სხივებით ეფრქვეოდნენ ციხს ნიადაგს.

*) გადამღებული ნოტებზე და ამ მოკლე ხანში ცალკე გამოცემა.

ვერაინ არჩევდა მისი ლოკის საიდუმლებას სიტყვები გალობის ქსელში იფანტებოდნენ და იშლებოდნენ.

დაიწყებოდა ტაძარში საერთო გალობა და ნინოც მას მიჰყვებოდა, მათთან ლოკებოდა.

ვერაინ კანდიერდებოდა, როი ნინოს ლოკისთვის იდუმალობით ყური მივყარო.

მას ყველა მოწიწებით უცქეროდა. და იმ დღესაც ჩვეულებრივად.

გათავდა საერთო საშახტრი ღვთისადმი. და მონაზონთა გუნდნი ნელის ნაბიჯით მიუახლოვდნენ ნინოს სენას, მოკრძალებით შედგენ.

ის ისევ თვალტრემლიანი განაგრძობდა ლოკის. ისევ ლოკად დგას.

ისმოდა ხმა მონაზონთა. ცოცხალი ხატებაა, უჩვენესი რწმენისა.

და ყველა თვა—თავის სენაში შედიოდა. ნინო—ჟი, შესწევდა რა მზურავე ლოკისა,

კრემლიან თვალგან ირგვლივ მიმოავლდება, დარწმუნდებოდა, რომ მარტოა, მოისხამდა შავს მანტას და სასაფლაოსკენ გასწვება.

და მივიდა, იქ ერთ განმარტოებულ საფლავზე, სადაც დასრულებოდა მისი ლოკა, მერე დაბრუნდებოდა თავის სენაში.

II

გაირთვავი სიმნელის გაცრეკულ სახეს სინათლის ოქრის ისრებით შეებრძოლა, რადენიმე წუთით და ყვავილავანი ბუნება კისკისა მზეზე გულზე მიიკრა.

მონასტრის ყოველი კუთხე მერე სიხალისით ახმაურდა.

იწყებოდა ლიტანია, მწყობრად ლაგდებოდნენ მორწმუნენი.

ნინოს სენაჟი სდუმს. მისი ყარები არ იღება. ისმის ძახილი—მოსიყვარულე:

—სად არის ნინო?
—მოიყვანეთ.

—წავიდეთ, დებო გვაღვიძით, გვაღვიძით. და შევალ სენაჟის კარი.

დაირეკა წვევის ზარი. ყველა ტაძარში იკრიბება.

ნინო შვალავას ხანს ადვა და ლოკად დავა. მას წინ ახარუმების მშვენიერი ქსოვილით იფარება სალოკავი ხატი, სანთელი შუქ მუდუნად ცოცხლებს.

მონაზონნი, ვით აჩრდილნი, თავს ადგანან მორწმუნენს, ლოკით ვატაკებულს.

ვერ კანდიერდებიან შეუშალენ ლოკა წმობა. ზარი ისევ წვევის ხმით იძახის.

—ნინო!
ის ისევ ლოკად დგას, არ ესმის.

—ნინო, ლიტანია იწყება... წამოდი, იქ ილოკე... ის შეკრთა, მიიხედა, სანთლის შუქზე კრემლიანი თვალები ელვარებდნენ. სდუმს.

—წამოდი, წაო!
იყო ერთხმა მოწოდება მონაზონთა.

ნინოს საგენი ნელის თრთოლით ამოძრავდენ.

—სად?
—ტაძარში.

—მე იქ აბა... წადით თქვენ, მე აქ ვლოკულობ. ყველა განციფდება.

—როგორ შეიძლება! მოძღვარე არ ინებებს ასე მოიკეთ.

ნინო ერთ წუთს მიაჩერდა მონაზონთ. მეოე ხატს მიაპყრო თვალბები.

—მოძვარი.
ყრუთ ვაისმა ნინოს ხმა.

—განრისხება... ყველა მონაზონნი იქ უნდა შევიკრიბნეთ.

ნინო მიაცქერდა ხატს და ნაქსოვით დაუარა იჯი —ერთი ხატის წინ?.. არა, მე ჩემი ხატი მისყენია აქ... მასზე ვლოკულობ.

მონაზონნი უცქერიან ნინოს.. ამ წუთს ის შეცვლილიყო ვერ იცნეს... ერთხმად შეეკითხვნენ.

—შენი ხატი!..

—ღიად, ჩემი... საკუთარი. იქაურბოა სირქუმე მოიკცა.

ზარი დაიოცა... შეკოთენ...

—წადით!.. მე არ მოვდივარ... ნინოს სიტყვები მტკიცე და ამაყი იყო, მონაზვნებმა ცოვად დასტოვეს სენაჟი.

III

მოძღვარი მრისხანე სახით შედის ნინოს სენაში. ნინო ისევ ლოკად დგას, ფეხის ხმა გაიგონა... შვრთა

—ნინო!.. ვაისმა მოძღვრის ხმა.

ნინო პასუხის ნაცვლად მიაჩერდა მოძღვარს.

მოძღვარი მოუახლოვდა ხატს, ხელი გაიწოდა მისკენ—სურს გადასწიოს ნაქსოვი, რომელიც ფარავს მას. ნინო ათრთოლდა.

—ხელს ნუ ახლებო!..
—მარტო შენი სალოკავია?!

—ღიად!
—უნდა ვნაბო.

და მოძღვარმა გადასწია ნაქსოვი ნინო სენაჟის ცოც კედელს აკრა, მისი სახე სანთლის შუქმა ნათლად გამოანკვთა.

ვაიმონდა ხატი... მოძღვარი ვაკვავდა, ხელი ქსოვილზე გაუშეშდა... მისჩერებია, არ სჯერას.

საერთო სარწმუნოების სიმბოლოს ჩარჩოში ვილაცა უცნობის სურათი დაინახა.

სახე მისი არ იყო ზეკუთრი, ის მიწიერი იყო, თმა ხტუქუბა, ლამაზი სურათი.

—ნინო... ვინ არის ეს ხიწიერი, რომელიც წმინდა ბესა სენაჟისას სალოკავ საუნად გავიხიბია?.. ჩამოსხსენ!

ნინო ადგილიდან დაიძრა, მივიდა ხატთან და ფარად აეკრა მას.

—სცდები მოძღვარი!.. მიწიერი არ არის, ის ჩემი სიყვარულის ჩამჭირალი ხატებაა.

მოძღვარი აენთო, მისი ხმა ყველას ვისაგონად ვაისმა სენაჟში.

მრბული!.. წაბილწე საშოსი მონაზონისა... განვედ სარწმუნოებისას ამისავან.

ყველამ ვაიგო ეს ხმა წყვეის. და ის ვანიდევნა...

ყველა ლოკად დგას. ლიტანია დაიწყო.

სცდინად ამბუდნენ ზარები, მას უერთხედმა ვალბა მონაზონთა.

იქ კი, სასაფლაოზე, ნინო ხის—ჯვარის წინაშე კრებლად იფოქვებოდა.

გულზე მიეკრა თვისი სალოცავი ხატი და მისზე
ლოცულობდა.

ვათავა ლიტანია, მიწწარდა ყოველივე. უკანა-
სწინელად შემოჰკრა ზარმა, და წინის მორწმუნე სულში
სიცოცხლის სიამე გაწყდა..

მეორე დღეს სასაულოზე მეორე ხის ჯვარი აღი-
მართა.

ა. გარეგნული

ოფიცერი—სტუმარი—ბ.ნი შილდვი
(ე. დოლიძის „ქეთო და კოტე“ დან

კომკავშირისკრი ნ. სულხანიშვილი

(6 თვის თავი)

სიმი გასწყდა—ჰაერში მაინც მისი ბგერა იხმის.
კიკუშა სულხანიშვილი ჩვენი ეროვნულ მუსიკისთ.
ვის ის გაწყვეტილი სიმია, რომლის დღუთავებელი ჰანგი
ჯერ კიდევ ობოლად დიდხანს იბერებებს, ვიდრე სამაგიერო
გამოგვიჩნდება.

მაგრამ როლის გამოგვიჩნდება, ან როგორ?

მეკის თვეა, ჯერაც ვერ მოუყარეს თავი კიკუშას-
მარგალიტ ნაწარმოებთ და ეფერ გამოამრუტეს... მართა-
ლია, მან თავისი დიდი შრომა—ოქრა „პატარა კახი-
ა“ დავასრულა, მაგრამ უკანასკნელ სცენამდე (დაჭრილ
ფეხების შემოსვენებამდე) დაწერილი ჰქონდა. სიკვდილის
წინად, ვიდრე ავად გახდებოდა, ოპერის თეატრსაწინაო ად-
გილები თბილისის ჩამოტანა, რომ „პატარა კახი“-ს კონ-
ცერტი გაემართა... მის ადგილებს ზოგიერთ ჩვენს მომ-
ღერებებს აწაღებინებდა კიდევ, მაგრამ უშუბ ავად გახ-
და, მთელი ნოტები სასტუმროში დარჩა, ანუ მის მახლობ-
ელთა შორის გაიფანტა და დღემდე არა სჩანს...

სად არის, რომელმა ბოროტმა ხელმა წაგარბანა?
იმას ხომ ვერვინ ვაბედავს სთქვას, არა ჰქონდათ, როცა
„პატარა კახის“ ბეგის ადგილს ახლაც მღერიათ და ეს
მომღერლები, კიკუშასავე გაწაფრინებები, დღესაც სკო-
ცხლობენ.

ვაჭკრა ნაწერები, მაგრამ თვითშემომქმედ კომპოზი-
ტორის ჰანგი მანე ჰაერში ბგერს.
ხმა ამოიღო, ვისა ვაჭკო მისი ნოტები -
კიკუშას ბედი არა სწყალობდა.

ლალი კახეთის მაღალ ნიჭიერ შვილს, კემშარიტ ხე-
ლოვანს სულმდებლობა, მეღაპუცობა, გაცრომ-გამოძირომა
არა სწყადა. და ერთი მიზეზთაგანი ვეტყ იყო, რომ ისე
არ ელვარებდა, რის ღირსიც იყო...

მოგვსწენებათ ორი წლის წინად ჰიშნთა შეგებობა-
ზე, სადაც 12—13—დგ საბიწრო ნაწარმოები იყო წარმო-
დგენილი, უცხო სპეცილისტების ერთიმ მხოლოდ ორი
ნაწარმოები მოიწონა. მოწონებულთა შორის ორივე კიკუშა-
სი აღმოსნდა (ერთი ჰიშნი). მეწერნივამბა ისეთი ქსელები
გაბა-ვაიამბა, რომ... კომპოზიტორმა ხელი ჩაქნია: ასეთ
ინტრიგანებში არავითარ გაკეთდებო და, როგორც სწე-
ვია, ბაჰუსს ეზიარა...

კიკუშას ჰიშნი დღემდე მივიწყებულია... სად არის
ჰატრონი?

შურ-ღვარძლიანობამ და დაბალმა ჰიშნობამ არ
უნდა დაჩრდილოს კემშარიტი ხელოვნება. კიკუშას ყო-
ველი ჰანგი დიდი განძია ჩვენის ეროვნულ სამუსიკო შე-
მოქმედებისა და, ამიტომ, საჭიროა დროით შეიცარიოს
გამოიკეს, რათა ერის შვილის გულიდან აღმზიებითილი
მარგალიტები—ტყბილი ჰანგები ერსევე დაუბოუნდეს.

მისი გარდაცვალების ექვსი თვის თავზე მაინც მო-
ვიხადოთ მისდამი მოვალეობა. ეს მით უმეტეს საჭიროა,
რო მისი ცოლშვილი სიღარიბეშია და ყურადღება ეჭირ-
ვება. განსაკუთრებით ყურადღება შეიღებ,—ვეგება მა-
მის სამუსიკო ნიჭი შეიღებეს გამოაჰყვას.

ამას გვავალებს ჩვენის სულის მესიღმდელე—დაღუ-
თავებულ ჰანგის შემქმნელი კიკუშა სულხანიშვილი..

ქიმი შოკმანი

ქართული ხელოვნება

(ქვი შინაშენება)

1801 წელი უფლებრივი დაქანონება იყო იმ ნელ
პროცესისა, რომელიც მაღულად თუ აშუად ხდებოდა
ჩვენს სოციალურ განვითარებაში. თვის კურთხულ შარა
გზას ასცდა ჩვენი-მწერლობა-ხელოვნების განვითარებაც.

მეტხრამეტე საუკუნის პირველი ნახევარი ჩვენს სო-
ციალურ განვითარებაში სიკვდილის გამეფების ხანა იყო
ორბელნიანების კლასური ჰესიშიზმი მართალი გამოზა-
ტველია იმ ტრალიკომედიისა, რომელიც პოლიტიკურად
მკედარ და სოციალურად მოუღებულ ერის ცხოვრებაში
ტრიალდებოდა. ბარათაშვილის სცენიანი ძალილი სულის
ობლობაზე, ეთისტიკომობა—ემეიდობაზე—შედეგი იყ-
ძლიერ ეროვნულ ჰილიობისა, რომელიც განიცადა საჭი-
რთვებში. ბოლო გაუფრთხილი ბაირონიზმის სტიქიით
პოლონეთის მწერლობაც საკმაო ვაგუნეს სტოვება
ჩვენის ლტერატურის მიმართულებაზე, პოლონელ სწე-
ვულთა ზეგავლენით (იხ. ჰ.კიკინიშის შრომა „ბარათაშვი-
ლის პოეზიის მოტრეები და სოლომონ დიდაშვილი“).

ამ ხანის ჩვენი ლიტერატურის მკვლევარი ძლიერ
შეძრწუნდება, როდესაც ხელოსანი ისტორიკოსის ინტუიციით
შეიკრება ჩვენი ამ ხანის სოციალური აზროვნებაში და
იხილებს ათას მტვერ-წყაროლ ხატებს.

მაგრამ სოციალურ განვითარების ხომ თავის კანონ-
ები აქვს. იგი დიალექტიკურის ნახტომებით ვითარდება—
ეს მისი მუსიკალური რითია.

ჩვენი ხელოვნების განვითარებაც ამ კანონებს უნდა
დამორჩილებოდა. მივამაოთ ფაქტებს.

ნურაგინ იფიქრებს იმის მტკიცებას, რომ ჩვენს განვითარებაზე გველენა არ კონტრბოლდს ჩვენს აქით მომხდარ სოციალურ მოძრაობაზე ამბებს, ევროპის საზოგადოებრივ აზროვნებას. მონტესკიე — გერა კიდევ შეუკრამეტე საუკუნეში თარგმნა ჩვენში, განმანათლებელია ფილოსოფიის აზრისა და ევროპის სურვილია ქინდა ვისავალი, ხოლო დანიელ ჰუნტინგ — პირველი ნაზიარები იყო საქართველოს რეალურ სინამდვილით და შემოსულ აზროვნებით, ბარა თაშვილი პირველი გამოჩნდა საქართველოში ნოვალი-სის რომანტიკულ ყიფინას და მით „შეტვეის და ქაროშა-ლის ხანა“ ჩვენშიაქ ჰყო გამოხატურება, ნოვალისის ხანა „Sturm — und — Drang — Perioden“-ის იყო ხანა იმედის გაკრებების; დიდი სოციალური მოძრაობა, საფრანგეთის რევოლუციის შედეგი, გერმანიის სსსაწინამდევით სინამდვილეთ, ჩამორჩენილობა, აი ყველა ის მიზეზები, რომლის შედეგად მოყვა რომანტის ფილოსოფია. პირაღი „მე“ წაჩაღრნი და ოცნებაში მოიშვა — დარჯულ ბედნიერებაზე, სტენაზე მედღობი გამოსულა პიროვნებისა, ხოლო სოციალურ კოლექტივის ისტორიის სარბილიდან განდევნა, — აი კინტ-ესენციის რომანტიკის ფილოსოფიისა. მამათა ბაუტერბის ელექტურული იდეალიზმი, საწინელი და საძაგელი თვით ევკლინა „პრატიკულ მოაზროვნე“ გერმანული ინტელექციისა — და ყველა ეს — თუ საზოგადოებრივ მეცნიერების ყველა დარგში, როგორც სრულიად ჩამჭრალის, ჩვენს პოეზიაში განსახიერდა.

ნადაგი კი საამისოდ ნოყიერი დაახვერა ჩვენში ფეოდალიზმის სტიქიამ...

და ასე გავრძელდა დიდხანს. ერის მაჯის ცემა შეჩერდა. ფეოდალიზმის განვითარება სოციალურ უსპობადა ეს და, გარდაამისა, გარეშე ძალის ზეგავლენა აოცელ მზრივ მზად იყო ეროვნული სოციალის ელემენტები სოციალის just factum დაეცნებინა. შავრამ იმანტერტი მზარევი ფეოდალიზმის განვითარებას ისტორიული აუცილებლობით უმზადებდნ მას, როგორც სოციალურ მოვლენას, სიკვდილს.

შავრამ ამ მოვლენის სასიკვდილო აქტი თვით შავრით როდი მომხდარა საზოგადოებრივ ძალით განწყობილებით — რეალურ სინამდვილით, „არამედ-უცხო ძალის ჩარევით, რამაც შესაძინევი კვალი დაამჩნია ჩვენს აწინდელ სოციალურ განვითარებას, რომელსაც დღესაც კი ვგრძნობთ.

რომანტიკა ყველა ამის მიზეზდით ძლიერი შეიქნა ჩვენში, — ხოლო იგი მზავალ ვარიაციებში ვადაიღოდა.

მესამოცე წლებში ჩვენს საზოგადოებრივ ცხოვრება ალორბინების ზგას ადგია.

— დიდებურთაგანი ილია ჰელოზს ჩვენს საზოგადოებრივ აზროვნებას.

ჩვენს საზოგადოებრივ აზროვნებაში ახალი მოტივი ისაღვრებეს. ეს არის მოტივი **ეროვნული** და აქ იწყება ჩვენი ხელგანების ახალ ემბაზში ვადავსლეთ.

მასსა შეიქნა საზოგადოებრივ აზროვნებაში.

იგი ხელგანებაშიაქ ისაღვრებეს. ახალი ელემენტი, რომლის ნასახი ფეოდალიზმის ელემენტების სიკვდილიან ერთად ჩაისახა სოციალიზმი, ეს კაბიტალისტურ საზოგადოების პირველი ტრანსფორმაციაა. მისი ასე თუ ისე ვადავობებით გამოსვლა, სოციალურ სინამდვილში ახალი ვადავგულება ზებეა — რუსების რანზირიციების შეცავსად ჩვენშიაქ დაიბადა ლიტერატურის სამეფოში „ხალხს მოსიარულთა ინტელექციისა“. რ. ერისთავმა მიაგო ქარ-

თულ ტეტას, თუშა იგი სრულიად განთავისუფლებულია რომანტიკის ზეგავლენით. ხელოვნება ეროვნულ პრობლემის და სოციალურ კითხვალა ვადავრას შეუდგა. ბევრი დიდი თავი და ღრმა გული შეწერა ხსენებულმა პრობლემებმა ხშირად ხელოვნება გ ფორმებელი პუბლიცისტიკით თავგებდა. „პოეზია მოყვდა, დადგა პროზას ხანა“ — ი, იუქრებს ქართულ მეიხისველი, წინამდებელი: მხოლოდ პოეზია შერას ჰეშაზიტ ხელოვნებას; მისი იფილის მტრებდა. ილია, აკო, ვაჟ-ფანეგელი ამის წიგრივე ჩვენს პოეზიის სიძვიდრეს ლიბო-მოტივი მათი პოეზიისა ეროვნული პრობლემა, თუშა მათ პოეტურ აზროვნების გაქანებას პარალელურად უნივერსალური ხასითი კი ქანდა. უკანასკნელი ყველა სოციალის პრობლემებს პანთისტურად აკვირბის; გვისურათებს.

ჩვენ ამ მოკლე წერილში საუბრით ვერ განვიხილავთ ჩვენი ხელოვნების განვითარებას მე-XIX-ს. მთავრად ნახევარში. ხოლო ვიტყვით: ჩვენი ამ ხანის, როგორც ხელოვნება, ისე საზოგადოებრივი აზროვნება, უადრესად პროგრესიულია. იგი კიდა ძველ შეცდომების გამოსწორებისა, ხოლო ჩვენი კოლექტივის ხელ სხვა პოლიუსიდან წარმოშობილი.

(დასასრული შემდეგ ნომერში)

პ. კეკელია

პროვინსიის მოვზაზნი

აჩილ ხოლომონის ძე ციხისთავი

თავზე ხელაღებული, თავგანწირული უნდა იყოს კაცი, რომ ქალაქის ცხოვრება მიატოვოს და ჩვენს ყრუ დაბა — სოფელს შევლის თვისი სიციცლო.

ასე ფიქრობს დღეს მტკიერი და აკი სოფლიდან ქალაქისკენ მოისწრაფიან, ხალხს კი ღვივის ანაბრობაზე ანებებენ თავს.

თუ ასეა დღეს, დღეს, როდესაც სოფელში მუშაობა არც ისე ძნელია, რა უნდა ყოფილიყო 25 წლის წინაა, როდესაც შერთის მზრით თვით ხალხი ვერ იგუებდა „ნაწაწაღს“, მკორის მზრით ძველი მართებლობა სდევნიდა „ბუნტარჭიკად და ნაროდნიკად“ მიჩნეულს ყოველ სასოფლო მოშუშავ ინტელიგენტს.

შემორე გამოსაღვივად ადამიანი — აჩილი ციხისთავი ერთი იმ მკორე მთავარეგებანია, რომელმაც მთელი თვისი ძალიანე პროვინციის კულტურულ-ხელოვნურ წინსვლას შევლია და დღესაც ჰეაუჯური ვადავებით ენახებურა მას.

სემინარიის მესამე კლასიდან გამოძევების შემდეგ (აქ მისივე ხელნაწერი უყრნაო „პირველი ნაბიჯი“ და არა ლეგალური წიგნები დღეებში), სასამართლო განაწეს და (მხსარებელად განისა და ერენის გუბერნიებში, ქ. გუმბრში, სერაპონისა და გუმბრის მაზრებში, თელავში, ამავე დროს თვალყურს ადევნებდა სამშობლოს მახრის ცემას და ყოველ ღამეს ღამისა იღვს უწყობა ალა, მამული შვალურ — ვრონულ იღვის გაღვივებას. თანამშრომლობდა „ივერიანში“ (ა. სლონინისის ფსევდონიმით), „მაგაზურში“, ივ. როსტომაშვილის ლეტეიონში და ს. ქ. გუმბრში დაარსა სენის მოყვარეთა წიგ და ხანმოკლეხული წარმოადგენის მართვა დაიწყო. აქვე წ. კ. ს. გამეცობის პოავეჯდომარეობდა. 1918 წ. ოსმალეთს რომ გუმბრი აიღეს, არჩილს ფ. ტელეგრაფის უფროსობა ჩამოართვეს, საქალაქო საქმეებში ჩაება, როგორც ქალაქის თვითმართვლობაში არჩეული, და დიდი ამავცე დასდო ქალაქს.

აქ ორ თვის ოსალთა ტყვედ იყო. საქართველოს დამოუკიდებლობა რომ გამოცხადდა, დიდა სამშობლოს მოატება. აქ არჩილს სხვადასხვა კულტურულ დაწესებულებაში, დიდი ღვაწლი მიუძღვის საფოსტო სახის თელავის განყოფილების დაარსებაში. დღესაც მისი გამგეობის თაყუდენობაა. ამ განყოფილების გვეც საქეთის სამსახურს სანაწავლებელი აქვს. აგრავც მხუვალე მონაწილეობის იღებს სხვა კულტურულ დაწესებულებაში. რევოლუციის პირველ დღეებში 1917 წ. 1 მაისს კავკასიაში დიდა ვატიდატა გავაგება მსკაცის როგანიაციებში სწავლობდა. ამ განყოფილების გვეც საქეთის ფ. ტელეგრაფის მოსამსახურეთა ყრილობაზე და განიხილა ცემის თვალსაჩინო ავტოლი ეჭობა. ფ. ტ. უწყებაში, ვრონ სერაპონისა და სხვა გამოცხადებდა, არჩილმა თელავის ფ. ტ. უწყებაში დაბრუნებისავე საქმეები განაგრძო. ხელმოწერის განხორციელებაში მუყარაობდა, დაწესებულებით თვალსა, და ერთი თვესივესი ნიჭით სენის მოყვარულ თაყუდენობა. კოვად ასრულებს ოსმალთა და თავადიშვილის როლებს.

საერთოდ ყოველ საზოგადო-საქულტურთა საქმეში დიდის ხალისით მუშაობს.

ს. — ელი
**ქართული საგუდაგო თეატრის
დაარსებვის ისტორიის გასაღები**

1832 წ. შემდეგ ქართულ ტომის არსებობის საქმე საეჭვოდ გახდა, თუმცა ერება თავის თავზე ხელი აიღო, ამასზე იყო, რომ ილ. ჭკავჭავაძემ გრაფი იორბლიანს შეყვებულა: თქვენ არ ხართ ისა, რომ ლეიდი ენა მარცხნით დასთვი; შიშით თქვენ მას არც სახლშიდა არც ქაში არა ხმარობთით.

სხვებულ წლებში შემდეგ, საქართველოში მოვიდა მთავარმართველი ვრონსკოე. ამა ქართველი გიციე, ნახა ამ ერის საქმეები და დარწმუნდა, რომ ამ ერს საპროში ილ. მთავრობის საწინააღმდეგო არა აქვს რაო.

მართლაცა და ეს სწორად ასეც იყო. ჩვენ მთავრობის ქ არა, ჩვენი თავის და ცხოვრების წინააღმდეგე ვიყავით — ვეიდით მამულებს, ვარბივით ვაღმუტებს, ვეყოფებით, ვლოობდით, მამულებს მსჯელობით ვრთამენის დავა — დარბაბს ვუტყდით, ვით ვეუტყებოდით და ვისპობოდით. უტყველად და უჩინად.

მაშინ არ დარბა მითი როგელმე ქართველი შემოვლებული გავის წევრა, რომ მლორნის მამული არ გავიყენდა და არ შეეკანა. ასეთ ერს ქე, ასეთ გულ უხვს და ქართველებს რთო უბრალო წევრა, ვერნალო და ვა-სიოქი ქ არ ჭკონდათ, თვარების ხაყემა ხომ სულ ადასისად იყო, ამის მაგიერ ქართველებმა რთი იცოდენ, ყობარი, მითობი, ცხრა და ს. ამ ვგვარი, რასეც ტანე ორბლიანი დიდის წყვეტი და ცხოვრის ღრთი მოიხიენებს. ასეთ ერს მთავარმართებელმა სანაწავარო

თელით შეებდა, მისმა სიბრალულმა ქართველებს სირცხელით ომილი მოჰკვრა.

1850 წ. თბილისში გ. ერისთავმა ვერ. „ციცკარა“ დაარსა, მასთან ქართული ჰიეტეტი დასწავრა, მალე თეატრიც განდა. ქართველი ცხოვრებას 1850 წლებში ცირტა რამ სახე მიეცა.

გიორგი ერისთავს მოჰყა ზურაბ ანტონივი, ვრონსკოე, თავის დროს ნიჭიერი მწერალი და მოკლე ქართულ უღვით დაღუპული. ამ ორი პირის პისემა ქართველებს მთავარმართებელიც აძლიერებდა. ამ ვრონსკოე დაილი ისტორია აქვს, სამწუხაროდ, ქართველებს არც ეს გაიღვივების ხანა შეჩრათ დიდხანს. 1854 წლიდან, რთი მთავარმართებელი გავიან ვაიცივანს, ქართველი ვე-ვაიდი მოეწყვედენ რუსთა უღვლობათობის სუჯარის ქვეშ. მათთვის აღარც წიგნი იყო, არც თეატრი და არც არა სხვა ამ ვგარი. გ. ერისთავმა 1853 წ. ვაგულ, ანუ 1854 წ. „ციცკარა“ ახვარა სკანა დაეცა, თეატრიც მოსა. პო. ზურაბ ანტონივიც საქმოდ დარბა და მალე სიციცკარა, მათი ყოველივე ჩაბარდა საიშის. ასეთი სუჯარა გათავდასა ქართველებს 1855 წლებიდან.

თმეც ქართველებს დაიბნინა ვეჯანი ამ წელს მძღვარად დაიარსა, თმეც ქართველთა სიციცკის მიეცა, მაგრამ მაინც ამ დროსაც აქა-იქ თითო-ორულა ქანი ბუე ეადებ 1857 წ. ვახსალა „ციცკარა“. 1858 წ. ვანდენ ილ. ჭკავჭავაძე და აცო; ამათ თვალსა ივ. ერესელიძის ვაგება; მალე ქართველ ერს თვალს ხილეს ნიშანი დღეყო. 1860 წლებში ხანდისხან ვრონსკოე მისაც მართავდენ. ასე თუ ისე, ქართველმა ერმა თავი დაახსრა სიციცკის და მკონაობის ხანას. თმეც ამ დროსაც, ჩვენს სწინდელადენ ისეთი ბიშის რომელნიც ლაპარაკობდენ: ქართველი ერის საქმე წასლათა. ქცი ინადება, ორბლებმა, ბერებმა და შერე კვლევამ. ქართველ ერმავე ვაგარა-ის სამი ხანა, ეხლა ივითი სამართში ვხანა და მიწის მიყრის მტეა აღარა ვრთაობათ. ამ არჩის საჯაროდ მოთხოვლობდენ ლეიცივან. ასეთი იყო იმ დროის კლასიკური ვეგანობის დოქტრინის ექსი. ამ პირის მომღვებლს გიორგი ბუგანსკი ჩენის სულ ვადაიარსება. ამ ეალმანდა ქცე-მეცეივანო ჩენის ტომის მოსპობის ხანა თვით ჩვენის ცხოვრებამ და-მაროეც იყო მხოლოდ ლეიცივანა და შეუტრებოდა საეც მელიდორების ნაყოფი, თანედური მოდა.

სამედნიროდ ეს ბედმავე ხანაც ვაეციოთ: რისაც ჩვენი ტომი უნდა შეეკანა. იგი თავის ხეიადობა — ბობროტემამ შეეკანა ეს ასეც უნდა მომხლოიყო, ოადგანაც რაც ბუეებრიად არც კვდება, მისი აცე არაუთერი შენდება. 1863 წ. ილ. ჭკავჭავაძემ დაიწყო „საქართველოს მოამბეს“ გამოცემა. 1865 წ. თბილისში რანდენ: მე შეგანებულა ქართველმა ხანსა ქცე ქართული სტამბა. 1866 წ. იწყეს ქართული ვახვი „დროშობა“-ს გამოცემა. 1868 წ. „სასიციცკარა ვახვი“-ს 1869 წ. ვერ. „ციცკარა“ ვერ. „წიშობა“-ს ვეგანება. 1871 წ. ვერ. „ქრებულ“ ამავე დროს ვამოსეს სახალხო წიგნები 1875 წ. გამოვიდა პირველად ია. ვეგანებამათის „ლედი ენა“. ყოველივე ასეთწამება ტრესამთნ ვრონსკოეებმაც ხალხში სული ჩაივდა. ასე თუ ისე ვაიღვებო ქათოვ მცოხა.

ამ ვაიღვივების მთავარნი და ქართველი ერის სულის შთამოგებნი იყენენ 1857 წ. „ციცკარა“ და მისი რედატორი ივ. ერესელიძე და ნაშრომნი აცო; კ. ვიუხიანი, დ. ქონაძე, დ. არდახანი და სხ. 1863 წ. ვერ. „საქართველოს მოამბე“ და ილ. ჭკავჭავაძის ქალბი. 1860 წ. ვახ. „დროშობა“, რედატორი გიორგი წიგნითელ მის მაგიერედა მკლავები ნიკ. ნიკოლაძე; სერგი ხანსი და დამ. მაქოძე, ყოველ ლოთობივანებში და სხ. ვერ. ანანათობა: რედატორი ნიკ. ავლოშვილი, თანამშრომელი ანტ. ფოქეცკაე და რანდენი მც. ვერ. ყრებულა“ და მ. ს. რედატორი — თანამშრომელი, მათი ვარდა თითო ოროლა პირი, როგორც თბილისში, ისევე თბისის და საქართველოში სხვა და სხვა ყრებების დასაამ და ქალაქებში. (გაგრებულაა იქუნება). **წ. კვიციანი**

ალასი ივანეს ძე ველიხზარაანი

სახალხო სცენაზე სცენის მოყვარულ 35 წ. მოღვაწეობის შესრულების (1885—1920) გამო. მონაწილეობდა ქართულ სცენაზეცად თბილისსა და ბათუმში. იუბილე იმათება მისს 11 სახალხო სახლში. ჩვენი ოცდაქვეა სალამს უძღვნის სახალხო სცენის ამ უნდაგაოა შემავს.

ფირილი ანგაში

ნოე ფორდანიას თხზულებათა სრულ კრებულზე ხელის მოწერათა საყურადღებოდ ცხადდება, რომ ვინაიდან მხოლოდ ხელის მოწერათვის იმეტება განსაზღვრული რიცხვი, ამიტომ: 1) ვინც მსურს სრული თხზულების (ხუთმეტყვე ტომის) მიღება, ყველა ტომის ბე, თითოეულზე 30 მან., სულ 450 მან. ამ თავითვე უნდა შემოიტანოს. ყოველი ტომის მიღების დროს გადიხდის სრულ საღირასს ბეს გამოყლებით; 2) ვინც დღემდე ხელი მოაწერა, თუ მსურს დანარჩენი ტომების მიღება, თითოეულ ტომზე 30 მან. ბეც ამ თავითვე უნდა შემოიტანოს; 3) დაწესებულიება და ორგანიზაციებს მოსამსახურეთა ანუ წევრთათვის ხელის ჩაწერა შეუძლიან უფრო შედგათაინს პირობებით თავის მოწინებულ წარმომადგენელთა საწულებით: თუ ყველა ტომის მთელი ბეს გადახდა ერთბაშად არ შეუძლიან, პირველ ტომზე უნდა გადაიხადონ 30 მან., იმ პირობით კი, რომ როცა უწყინი გამოვა, მისი სრული ღირებულება გადაიხადონ, ხოლო უწყვე შემოტანილი 30 მან. შემდეგი ტომის ბედ დარჩება გამოცემის დასრულებამდე. ფული უნდა გამოიგზავნოს ქართულ ბეჭდვითი ამხანაგობის სახელზე თბილისში რუსთაველის პრ. № 24

ნაძალადევის თეატრი, გ. პლუხანაოვის სახელობაზე, გაიხსნა მაისის 1-ს მოლოცეების შემდეგ, დასდგეს სცენა ი. ირემაშვილის ახალი პიესიდან, რეჟოლიუციის ტალღებზე. პიესა დროს შესაფერია, მუშათა პირველი გამოსვლის სურათია და ცოცხლად დაიდგა, — სკარაზადა ხმაურითა რაიყა, ცოჯა აო იყოს, უთავარეს აფერმერ-

თალებდა. მეორე განყოფილებაში მიიღეს მონაწილეება: მომღერლებმა: ნანობაშვილმა, სარაჯიშვილმა ინაშვილმა, ფაქუნაშვილმა ოკროპირიძის ასულმა, მთხეტალე მუსიკოსმა ი. ქუხუშელმა პოეტებმა, ე. რუხაძემ, იაბოლა მუშამ, ხ. ვარლამიშვილმა და ბ. კორნიეევმა ნანობაშვილმა კარგად იმღერა ოპერა „ტოსკი“—დან და „მარს.“ ნანობაშვილი კლასიკური მომღერალია. ასეთი მომღერლები ჩვენში ცოტანი არიან. სარაჯიშვილის და ინაშვილის დღეცა ოპ., „აბასალამ და ეთერა“—დან. აღტაცებაში მოიყვანა დამსწრე საზოგადოება. დამოლოს დასდგეს მუშების ცხოვრებიდან, ლ. ტანდიტის „მხტე“ დასასრულ —ახშმაში, რომელიც დილაშდის გავრძელდა. ტენორი.

შპროსაფაროვი მწ წელიწადია მოღვაწეობს ქართულ სცენაზე: იგი, შედარებით ჩვენი სცენის კოროფეფთან, პატარა მსახიობია, მაგრამ დღევლი მისი თვალსაჩინოა. მან შექმნა ჩვენ სცენაზე არა ერთი საყურადღებო ტიპი, მიუძღვის დღევლი ავტოფე, როგორც რეისოსის და სახალხო სცენის მსახიობს.

პრასკეცს, მის 14 ქართულ კლუბის თეატრში იმართება მის პატრისცემად წარმოდგენა. მონაწილეობენ თითქმის ყველა დამსახურებელი და ახალგაზდა მსახიობთა ძალები. იმელა, ქართული საზოგადოება დაეწერება ამ გამოსათხოვარ სილაშის და მადლობას ეტყვის ჩვენ „პატარა შპროს“.

ქართულ მომღერალთა ყოილობამ მომენტის შესახებ მიიღოს პ. ჟურნალის რეჟოლიუცია: „ყირილობა ესალმება მთავრობას და გამოსიქვამს სრულ იმღეს, რომ ყველა ქართული ხელოვანი იარალით ხელში მზად არის დაიცვას სააშობლოს უფლება.“

კომოტრაციეთა ცვრის გამგეობამ თავისი საჯაროთ გამოცხადებული დაპირება ნახევარი მილიონი მან. აღარ მისცა ქართულ სამუქო საზოგადოებას. ამის გამო საზოგადოების რწმუნებულმა ს. ყოიკოლიანამ წველობას თავი განება. კახელა და სათუქრო სტულიაც რაოდენიმე თვეა უჯამაიგოა.

დრამატ. საზოგ. გამგეობა მხნე შეუდგა ქარ. დასის შედგენას. შემოქმედა პიესების რეპერტუ არი.

ახალგ. დრამ. მსახიობ ნ. რიგამაძის დებიუტერ გამიართება ქართულ კლუბის თეატრში მაისის 10. დე ბიუტეტური კითხვოლის „შეუღლის წყრილებს“ შემდეგ იდგება პიესები: ს. წყრელიძის „თანამედროვე მეოჯახენი“ და ნ. დიმიოვის „დუქანში“.

სამხედრო სამსახურში გაიწვიეს ბევრი ქართული ხელოვანი. ყველა ხალსიანდ მისწრავების ბრძოლის ველზე.

თბილისის ჩამოვიდა გრ. პეტროვი, რომელმაც წყითობა რაოდენიმე ლტეკი. ლტეკორის სედა: „მხედრულსეთას აღდგენა“.

გამოვიდა რუსული სახელოვანო ეფრანლის „ისკუსტოს“ მოიტივი ა. ეფრანლში, სხვათა შორის მგრანოზიარე წყრილია ქართულ მსახიობის პირადი დრამის შესახებ. მწ მინაარსიანდ არის შედგენილი.

I

უძი, მზია

უძი (დერედანში ტახტზე მუხლებ-მოკეცილი ზის; ართავ. გაიხედავს, საიდნავ ძაღლის ყუფა მოისმის) აბიი, სატულო, რას დაემა, ეს უუფუფ? ერთი ვამოხე, მზია... (გასცქერას) საკაცეთი მთლად ომში გაიკრიფა და, ნეტა, ამ დროს აქ ვინ იქნება?

წიწლას ხმა (ძაღლს უყვავებს) თოლია, თოლია, სამგლე, ვეღარ მივან თუ!

მზია (ტყისკენ იტყობა) დედაისი, წიწლოა, წიწლოა! (გაეხარება)

წიწ ხმა (ახლოვდება) აჰა, ძაღლო, შე ვერანა! (შემოხდის სწრაფ, ნაბაჯით, მოპარვით, თითქოს ვიღაცას ეძალებათ) დედაის ძმებს ჭირინე!

II

ივინიე, წიწლო

უძი (სიხარულით წამოიწევს, მაგრამ ვერასდება) ვენაცვლე ლომისას კიდვე განახე... აქედ მო, შეილო, აქედ, ერთი დავკონო...

წიწლო (ტყევე) შენმა ლოცვამ შემიხანა... მზიას თოლებმა მომიტაცა... (მზიას) შენ კელავგნაცვლე, ჰქლო-გონება შენსენ მოპქროდა, ჩემო მზია! (ტყევე)

მზია (კრძალებულებს აღჭერი ვადაპკრავს)

უძი გაი, მზია, ბატარაი მოამხად რამე, მწიერი იქნება... (მზია გადის) ცხო, ჩვენებმა რა ჰქნეს, შეილო, როგორ ილაშქრეთ?

წიწ. (უკრძა შეტყვენილ—შეუწებულ) მაგისას ნუ-რას შეითხავ დედაისი!

უძი მამო რისა უნდა გეთხო შეილო: დღე-ღამ ჩემ სადქრალ ჩვენ ლაშქრის ბედი—გავიმარჯვებთ თუ ისევე ურჯულითა ხელში დავრჩებით...

წიწ. ვერა, დედაისი მართალია, კარგი მსროლელე-ბი ვართ, მაგრამ უკრად გასულმა, ნაწყყყსარზა და ნამ-გალ-გუთნის მჭერალმა თათრის გაწრთენელ ჯარაიან რო-გორ უნდა იოხოს?

უძი შეილო, შეილო მერე ევ სიტყვები შენგან მენსის? მთილოს ხმალს და სიათას უსჯულომ როგორ უნდა აჯობოს?

წიწ. არ აჯობებდა, მაგრამ საქმე ბერყაფულად იყო დაწყებული... ფეხ-ბანდლიან ობოლ კვირას და მებხო-რი ლეღის ნათქვარალი განა თუ სიყეთეს ვიხებამა?! წილიწყ-ნახეგარია ოსმალი ბატონიზმს, მივლება კახეთმა ადგილიდან ვერ დაძვრა და ახლა კვირიამ და ლელამ უნდა გარკოს ბაქთუქობით?

უძი ვითომ და რაით?

წიწ. რაიო და... კვირიამ გაიტყუა ლელა—წამილი, თუ სამშობლო გიყვარს—თავი გაწყროთ, ქვეყანა აქ-ღლებსა და სიოცხელს გადავარჩინოთ... შენ თავს ფაშას მივართმევ ფეშქაშად, ფაშა ციხეში შეგვიშვებს და როცა შენ ფაშას მოაღებ, შენი ომანაზი თოღებით მო-აჯალოებ და ალერისი მოზინდა, ამ დროს მეციბის კარს გაეაღებ, ჩვენს ჯარს შიგინდი შემოუშვებ და უსჯულოებს მესუს ვავლებთო...

უძი (სურადღებით) მერე?!

წიწ. მერე—და—ღელიც დასთამხმა... მთა—ღრე-ში ნათქვო ქალა, ნაშეს ვინ მისცა!..

უძი ნუ, დედაის, ნუ იცევი მაგას: ფშავლის ქალ მწყემსობაში ნამქს არ ჰქარავას... შენ ცხო სთქვი, თორა...

წიწ. ცხო რაღი: მთაი ჩომირის ქამს ფშვის კა-რაგში ლავაზის ქამა იჩრია მისი ხასხასით და ჩვენი ლაშ-ქარიც გაბრყვდა...

უძი გაი, დედილამ! რა მოვიდა?

წიწ. ჯარი მიაღვა ცახეს გუშინ, ცას რო მტრული შეაფინდა. ასტულდასაშინელი სროლა; ციხიდან ცეცხლი აწვიმეს ჩვენს ჯარს...

უძი მერე?!

წიწ. მერე... მერე რა მოხდა... (ქნელება) არ ვიცი. მე მომავინდი შენ, მომავინდა მზია, და წამოვედი... გუ-შინ მთელ დღეს ტყეში ვიყავ შეფარებული, რომ წყველ თათრებს არ დაეჩახე...

უძი (ფიქრში წასული, ნაწყენი) მერე?

წიწ. მერე და... დღეს ძლიეს გაბმოვლახე გორეი, ხეე-ხეუვები, რომ მენახეთ...

უძი (შეწუხებული მუხლებში ჩიკრავს) გაი, ძე-ძებო! ვაი... როგორი მამის შეილ ხარ? მამაშენ არ იყვის აგეთ ღაზარ...

წიწ. რისთვის იწყველი თავს?

უძი (სასოწარკველი) ქმებს როგორ გამოსწყვიდ, შეილო, ქმებს! სადაც ისინი იღავებინ—რატო შენც იმითიან არა კვებინ... დღის ერთი ხარ, სიყვარულით გაგზარდე, იმტომ ხომ არა თავს სიტყვილი მაწვიმო?

წიწ. საქმე იყო უხერხი, უეაჭური, უქაქური; და თავს რაზე შეაკვავდე? (მოისმის თოფის ხმა, კლდის ტლაშანი. წიწლოა შეტრება, წამხტება, კიდვე თო-ფი. წიწლოა მიიხებდა, თან უკან-უკან იხევის. შეზინე-ბული; ვიღაცას შენიშნავს) დედაისი, თუ მიკითხოს ვინ-მე, უთხარა არ მოსულათქო! (უკან გადახტება და ხეს ამოეფარება)

III

ივინიე, შიკრიკი

შიკრიკი (საფეთქელ-ახვეული, ნაჭრევი ტყობა) გამარჯვება დედილამ!

უძი გამარჯვებულნიც გამყოფის შეილო: სადაუ-რი ხარ, ლაშქრობიდან თუ...

შიკ. სწორედ და გამარჯვებითაც მოვიდვართ...

უძი გენაცვლე მევ სიტყვისთვის, ჩემო ნუკეშის მცემელო... (შემოღის მზია საქმელ-სასმელით)

IV

ივინიე, მზია

შიკ. ისე მოესპეთ უსჯულოს ხსენება, ერთი მოამბეც არ გადაჩრინდა!

უძი (წამოიწევს) მოდი შეილო, მოდი ე მევ ნა-ხმლემევი გაციკო... (კეოცნის, დაუხებებს მზიას) აკოცე, შეილო სამშობლოს გმირის ჯიღოს ღამაში ქალის კოცნა... (მზია მორცხვად აკოცებს მუხლზე) შეილო, შეილზე უტყუესო! რა ქნითი, როგორ ილაშქრეთ? ვინ დაჩრით, ვინ შეწყროს მამულის დახსნის დღეს საქმე?!

შიკ. გმირთა სახელი ვერ დაითოვების, მაგრამ ორი გმირია, რომელიც სახეს ღმერთი მუდამ გულში ატარებ... მწყემსი ქალი ლელა და ობოლ კვირაი კვი-რიამ და ლელამ თავი დასდეს, როგორც წმინდა ხე-არებმა: კვირიამ ლელა ფაშას მითრავა, ვითომ და ფეშ-ქაში, და ორჯა ჩრენი ლაშქრის მისვლის ხანი მოახლოე-და, კვირიამ შიგინდიან კარი გაავიღო; ჩვენ ხმალ და ხმალ შევიცინდით და თათრებს დავერკენით, მაგრამ ლელა და კვირიაც კარებში ვნახეთ ყვლ-დაპროდები.

ფაშა რომ გავიყვით და მთელ უსჯულოს ჯარს იარაღი ავიყრი, ჯარსა მლდის და ეკირის ვაიკებულ ვეამო მებლ-მოყრიო თავანი სკა...

სუბი კურთხეულმც იყოს ხსენება მათი!... ლეღაი ლამაზ ქალ თუ იყა?

შეიკ. დილით მზეს, საღამოს მთავრ-ეკრისკლავებს ეკლებოდა... მგერამ სულიო უფრო ლამაზ გამოხდის... რაღა მოქლავს მის წმინდა ხსენებას!

სუბი სახელი ხომ არაინ შეარცხენა?

შეიკ. თავი მოგეკოა წიწოლამ: შუა გზიან გამოგვექა და დამო ლა. მგერამ თავის თავს საღლა დაემოღებინა! ერის წყეა და კრულავ მისდევს უქან... ლაშქარმა დასწყევლა, რომელმა დედამ ის შოვა; შეაჩვენა, რომელ თემშიაყ აღიხარა; დაეგმო, რომელი ქალიც მას გაუღიშებს...

სუბი (წუხს, თავს აქეთ-იქეთ ახეთქებს)

შეიკ. (განავრბობს) მოლაღატე გამოვიჩინდა, მგერამ მტერი მიიძე ვძლიო... ამ დლიდან შევბით ამოი-სუნთქეთ, რადგან უსჯულო მტერი გარეკლია; ახლა თავისუფლად შევიძლიანთ აძოვით საქონელი, ჰნაათ მიწები, აანთით ცეცხლი... მშვიდობით, დდილამ, შიკოიკად ვარ გამოგზავნილი, ამის სიტობად: მთიელი თემებს უნდა ვაცნობო ლაშქრის ვამარჯვება... ავერ შარა გზახე ჩვენი ლაშქარიც მოდის ვამარჯვებულის დროშის ფრიალით... ჩვენი თავისუფლა სამშობლოს მისი ქვეშეთ თეთრი გვიარვის დროშა კიდევ ამაყად ფრიალებს...

მზია (ხეზიანთ გამოჩანელი აქვს პური და სასმელი, მიაწუხებს სასმისს)

შეიკ. გავმარჯოს თეთრ გვიარვისს შევეწოთ მის მაღლი და ძალი (დადაქრავს და გვა)

სუბი (მუხლუმბო ხელეგს ჩაიკრავს, თმას ჩ. მოიწუწვს, ძუძუებს ვადმოიყრის, ლოყებს იხოს, თან მისთქაშას) ვაი, სირცხვილი... ვაი, შერცხვილიო ქერიო... ვაი, დანთქმული კრავ; შენში ცეცხლი ველარ ვაღვიფება... (მოისმის ლაშქრის სიმღერა)

ლაშქრის სიმღერა

მოვდივართ ვამარჯვებულნი,
მოგვაქვს სამშობლოს საღამი;
კიდევ ფრიალებს ჰაერში
თეთრი გვიარვის ავამი!

თეთრსა გვიარვის დიდება,—
მტრად ნურთენ წვაგევილება!

ფუი შერცხენა ლაჩარსა,
ფიკისმტეს, აფანასა;
დიდება ჩვენსა ლაშქარსა,
მუღდაც სახელანასა...

თეთრსა გვიარვის დიდება,—
მტრად ნურთენ წვაგევილება!

სუბი (სასოწარკვეთილებით თავს შემოიკრავს, აქეთ-იქით მიმოიჩქნის, მოთქმით) სადა ხარ, შეილიო ლაჩარო, ლაშქარში ვამორჩეულიო...

წიწ (ხეს მოფარებული, ქურღულად ათვალეირებს ლაშქარს, თან შეშინებული იმალება, ვითარცა იღუმლიო დღენილი და ნაშუს ახლილი)

11

ივირეუ, **მობუცი**, **ეფხო**, **მანდილოსანი**

მობუცი (ეფხოს და მანდილოსნის თანხლებით) ეთერო, თემმა შეიტყო შენი შვილის წიწოლას თავიო ლაჩარობით თემის შერცხენა... თემმა შეარჩენა ეს ოჯახი და ყველა ის, ვინც წიწოლას მიეკარება... როცა მოე-

ლი მთა თავის ერთგულ გმირ შეილია ვაქცაოებით დღესასწაულებს, ჩვენმა თემმა ვლოის ნიშნად ძაძო ჩაიკო... წიწოლამ ჩვენი თემი ვასიხიხა... თემი ჩემის პირით სწყველის ამ ოჯახში ცეცხლის ანთობებს, პურის მცხოვრებს, ხახლის და მგველს... ამ დლიდან ეს ოჯახი ჩვენს თემში აღარ იხსენიება... წყველიც იქნება თესლი მის და წინაპართა ხსენება!

სუბი (მოხუცს კოველაზე ამოიგმინებს, თავში იცემს; ბოლო სიტყვაზე გულშემხარადად შეხმუფუნებს) ვაი, ჩემიანთ სულეთიო...

მზია (აქამდე კოველიუს ვაფთორებულ-ვაშტურებელი ისმენდა, უკებ ადგილიდან მოსწყელება, გაქანდება და კლდეზე ვადაიჩეხება)

ეფხო (ვაშტურებულს, კლდიან ვადახედავს, თავს ვაიჩქნის დანანებით) სულ წაწყმდილი, სულხორკიანად დაიღუპა!

მობუცი ვინ იყო?

ეფხო (წიწოლას საცოლო, ახალ დანიშნული, ჩვენი თემისა...)

მობუცი მან თავისი სული დაიხსნა... ის ცხოხებულა!... თემს სირცხვილის ლაქა მოეკლება...

წიწ (ვაშტურებულს ვაშაღვიანდ, ვამაფრებელი) რა ვინდათ, რას მერჩიო? (შტრეკულივით) რათ წამართოთ სიკოცხბის ნუგეშო... რისთვის! ვისთვისაც სიკოცხელ შეიწინებს, ვისთვისაც...

მობუცი (აწყვეტინებს) შენ იმდენი ვაქცაოვო კი არ შეგწეხს, რამდენიც ამა... თმმა დატყველა შენ და ამის შემდეგ შენთან სათქელა აღაო მავსარა... (ვაბარუნდება მოკეთქულებით)

წიწ (ვაშტურებული) დედა, დედა!... მე ხომ შენთვის ვამოიქეცო... მე ხომ... (უნდა მოეხვიოს)

სუბი (მუხლუმბო ვაასავსებებს) გველის წაწილი ვამეხარინდა—შეშეიღებს, შენ რაზე მოგეძუქე, რაზე? მოიტა, მოიტა ევ ხანჯალი და ეს წყველი ძუძუები დამატერ, ეს ადრე და მალე დასამიწებელი, რომ შენ რძეს ვაწოვებდა... რათ, რათ დაიკარგე სულხორკიანად? თავს ვაღვი რათ დაიხსო? (შორაზე მივავლა ლაშქრის ცხენების თქარათქერი, მწყობრი სვლა და სიმღერა მოისმის)

ლაშქრის სიმღერა (დაიწყება შორიდან, თანდათან ძლიერდება, ბოლოს და ბოლოს დაბლა ეშვება)

ჩვენი ხალხი მზეზე ბრწყინავს,
სიმაართლა ჩვენი ფარი;
მზე გუნათებს, არა ვეწინავს,
ვაღუქვტევი მტერსა ვარი,—
თეთრსა გვიარვის დიდება,
მტრად ნურთენ წვაგევილება!

ვაი, მშოშარს, დამაღულსა,
ურში, ხალხში ვარჩეულსა,
კოცხლიე ქვეყნად დამარჩეულსა,
ჯოჯობეთში ვარჩეულსა,—
თეთრსა გვიარვის დიდება,
მტრად ნურთენ წვაგევილება!

სუბი (თავში იცემს, თავისთვის ჩაბღუდის)

წიწ (ვაშტურებული) ლლა... კერიო... ჩემი ბრალი არ არის... არას მზია, მზია! მე ხომ შენმა თოღებმა ვამომიტყვეს... მე ხომ შენთვის ვამოქცევა ომს... დედა... მზია!

მზია (შორიდან მოხსნის მიმხედ ხამუხ-ხამუხად) თემო! წიწოლამ ვილაღალა! ლაშქარს ვამოქცევა! შეგარცხენა:

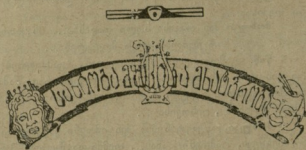
მაგის მომენტი რომ მტერს ეთმებოდნენ, მა ტყეში იყო მიმალული და ბოლოს შინ გამოიპარა... იგლოვით მიიღო ქალ-რძაღორ და დედანი: მთელ თუ-შუშუ-ხეუსურეთში ერთი მოღალატე გამოგვეყრია... დედნო და პატარაშო, კაწრო და კაცნო, დღიდან წაწოლა შეჩვენებულა!.. (ამ ხმას მთა მთას გასცემს უკეთი)

წიწ. (თითოეულ სიტყვა სვანადკის, თითქო ვილაკის ემაღებო. უკებ ბოძს ჰაიზის გამოსხნის, ჰოხის მოზორებით ხეზე ჩამოავიდებს, ყულფად გამოშპულს, შეგბტეზა, თასს გაჰყოფს და ჩამოეკონწიწალდება)

ძალი (სახარლად დაიწყებს ყჰოულს, თითქო გლოვოსო.)

ფ ა რ ღ ა
იოსებ იმედაშვილი

31-20 წ.
მატარებელში
სამტრედოდან ხარაგაულამდე.

სახელმწიფო თეატრში აპრ. 27 წარმოადგინეს ოპერა „აბესალომ და ეთერი“ ავტორის ზ. ფალიაშვილის საბუნებისოდ.

ახლო წასულში ორმა შემოქმედებამ ახდა ფარდა ქართული მუსიკის სიუჟეს.

დ. არაიუშვილის „რუსთაველი“ და ზ. ფალიაშვილის „აბესალომი“ ამტკველდა ქართული გრძნობით ჩვენი ეროვნული მუსიკალური კულტურა. ეს იყო პირველი გამაორჯების ჩასახვა ქართული შემოქმედების პროცესში. მხატვრულ ლიტერატურაში ჩვენ განვიცადეთ მრავალ სახიანობა, ფერადობა. ევროპის სახელმწიფოთა ცხოვრებაში მუწერავის ტემპით შევკალი ლიტერატურული მიმდინარეობათა პოეტურ წყება, ჩვენში ახალიგაზღვრული ტემპერამენტის სიციხოვრები მკვლადნდა.

რეალიზმი, სიმბოლიზმი, პოედინიზმი, და თვით ფუტურისმიც—დღეს ჩვენთვის ნაყნობობის სიახლოვეში დგას.

ლიტერატურულ მეშობის სფეროში არის თვდავიწყების პროცესის სირთულე და სიყარული წეა.

მხოლოდ ქართული მუსიკა არ იყო გამოთქმაში, არაიუშვილმა და ფალიაშვილმა იწყეს ქართული მუსიკალური შემოქმედების ამტკველება.

ჩვენ პირველად უქმნიეთ „აბესალომ და ეთერს“, ავტორის ბუნებისზე, თვით ავტორისავე ლობნარობით. ოპერის ღირსება ნაკლებ რაფერს ვიტყვით. ამბუ სიტყვა სპეკილისტს ეკეთების. ჩვენ გვავინტერესებს ოპერის მხატვრული მხარე, შესრულება, განსახიერება. ავტორის ბუნებისზე ჩვენ მხოლოდ ორი რამ ვნახეთ საყურადღებო: თვით ავტორი სამგავლითო სიყარულით, გამწოლი თვადუბით, და უკეთესად რეჟისორული ხელი სახელმწიფო თეატრის ვიცე-სკენეზე შესაძლებელს ყოველთვის დაგვირგვინებს ალ. წუწუნებას

შვიდი ტემპერამენტურ ევრაიულ სერიაზობით. მხოლოდ ოპერის გმირთა ალქარულელებში ვერ იდგან საქარო სიმაღლებე.

ქართული წარწოლი მეფის სახალში. ეს სკენა—სიმიდრეა მთელი ოპერის. ეს სკენა—ქართული წარსულის სახე, საქართველოს მეტყველი ტრადიკია, ქართველი ხალხის ჩვეულების სილამაზის ვაშლიი ძახლი. სტუმრით დაწყობა, მეფე—დღიდავის ხემა, ცეკვა, სიმღერა, ლხენა, საღვებრელი—ყოველივე ეს ქართული უნდა იყოს. მაგრამ ასე არ იყო.

ქართული ცეკვა რესულ გრაცებში, უბეში გრაცის მსგავსად, ყოვლად მიუღებელია. ბაერზაკი—მიღებული ბალერინა მაგრამ სამწუხაროდ ლეჟერის შესრულებაში არ ჰქონდა სხეულის მკვეთრი მოქნილობა. ვერც ეკეები, გარდა ერთისა, ქნინდენ სასურველ სისწორეს. არ იყო ზუნებრივობა, სიმარტევი, თავასუფევი გაელა სხეულის. ყველა ამ სურათებისათვის ჩვენ გვყავს ძალბი, საკმარისი იყო ჩახედვა ქართულ კლბეში გავართულ საღამოებზე, რომ ექ მოცეკვებთა რიცხვი მრავალია.

ქნი მანდნევის შესრულებაში ფალიაშვილის ეთერი სასტიკად დამარცხდა. ეს იყო განსვენება ეთერის სულიერი ღირსების. ეს იყო დასამარება ეთერის გრძნობიერობის და სიბოლის. ეთერი კი რალე ჰაეროვანი, ლამაზი, ლფთარევი ქნინდებდა. ქნი მანდნევის ერთი ადგილიც არ ჰქონდა საყურადღებო.

ეგ. საიავიშვილმა ამ საღამოს ვერ გაამართლა თავისი სახელი. სუსტობა და სიმღერაში. მხოლოდ მუდმევი გრძობიერობა მისი ჩვეულებრივ სიყარულს ქნინდა ამ მომღერლისადმი.

ინაშვილი—მურმანი, ამ პარტიაში მოსაწონია. დანარჩენ რუს მომღერლებს ინტონაციოში სრულებით ცვდებოდა ქართული სიტყვის ლამაზი გგერა. საქარო იყო ძალთა უფუთესი დარჩევა. **მ. დვამიჩავა.**

ს. გომის კომპარტიკოვა კავშირის თეატრში შაბათს,

ა. წ. აპრ. 24 ადგ. სკენის მოყვარეთა წრემ შ. მაჭარაშვილის ხელმძღვანელობით წარმოადგინა ე. გენიას „და-მმა“. გ. დღისსერიშვილი (ოტია ჯოლია) შეუფერებელი იყო, როლის უკიდინარობა ეტყობოდა; ე. გენაზავა (პარინე) არა ერთხელ გენიზავს მაინცს როლიში, და მუდამ ნასიაზოვნებზე რჩებოდა ხალხი. მაგრამ ამ საღამოს ხმა წასული ჰქონდა, მასთან სუსტ პარტიორების მიზნებით ჩვეულებრივ ვერ დაგვამყარეთო; ლ. დავითაშვილის (დაშო) ხმა ხელს უწყობდა, მაგრამ ხესავით ერთ ადგილას იდგა, ხელუბსათვის ადგილი ვერ ეძოვა.

ა. ელიოზაშვილისა (გადია) სუსტობა: გულოპულუდ გადიას კი არა, უდაოდლდ შოვაგლს უფრო ჰკავდა. შ. მაჭარაშვილის (გაიხი) ხელს უწყობს ხმა, ტანი და გამოცილებდა, მაგრამ ამ საღამოს დამაყოფილებელი ვერ იყო. ვრ. ფაზაშვილმა (ფაშა) შეგნებულად და ზედმიწევნით დაგვესურათა ტიპი. ნ. ელიოზაშვილი (აჩარა ოლი) მოისუსტებდა, შ. კვლიაშვილი (ჯანგერდი) კარგი იყო. ვრ. ჩაჩანიძე (გიორგი) თამაშმა დაგვამყარეთო, როლი დრო სკოდავდა უფუთესი იქნებოდა, ა. ელიოზაშვილის (ნოხუტი ტყევე) ხმა ხელს ვერ უწყობს სკენისადმი, სხვა მხრივ არა უშვავდა რა.

როგორც სარწმუნო წყაროდან გავიგე, სკენის მოყვარეთა უმრავლესობა ადგილობრივ გვარდიაშია. ამ

პიესის მომზადების დროს მიუღიათ ცნობა ყაჩაღების თარეშისა და ბრძანების თანახმად გასდგომიან მათი კეა-ლის აღმოსაჩნად რამდენიმე ყაჩაღ შეგუპირიათ. ამ გა-რამბებამ რამდენიმე დღე წაართვა სკენის მოყვარეთ ამ მიზეზებით პიესას ცოტა სუსტად ჩაიარა.

ხალხი ჩვეულებისამებრ ბევრი ვერ დაესწრო, უამინ-დობის გამო.

ვესურეთ მხნეობა და სიბეჯითი, რომ უფრო მეტის ხალხით განაგრძონ ეს კეთილი და წმიდა ხელოვნების საქმე.

მოგზაურმა დახმა შალვა დადიანის მეთაურობით დასავლეთ საქართველოში დაასრულა ქართველ მახიბთა ვასტროლები. დასს გაუმართავს თოთხმეტი წარმოდგენა შემდეგ ადგილებში: ბინში 1, ქეთისის 1 ფოსთში 1, ზუგდიდში 2, სენაკში 1, ლანჩხეთში 1, სამტრედიოში 2, ყვირილაში 1 ხაშურში 1, ბათუმში 3, რეპე-ტურში: შალვა დადიანის „ვევეკუორი“, „შურისძიება“ „ხალის 1001 ციტირება“, „მათიო“, დასმა გაუმართა იგივედ ნუჯა ჩხეიძეს—ბათუმში.

დასის შემადგენლობა: ელ. ანდრონიკაშვილი, ვიქ-ტორ გამყრელიძე, შალვა დადიანი, მიშა გელოვანი პაეღე ფრანგიშვილი, ვიქტორ შატრაძე, სოსო ტყეიძე, ნიკო ჩაფუნავა, ზაქარო ურუშიძე, დას ვასტროლებზე ვა-წვეული ჰყავდა ნუჯა ჩხეიძე, ფოსის და ბათუმს ოთხი წარმოდგენით.

დასს ყველამ ადგართოვანებით ხელმძღვინე. ზუგდი-დში დასმა დაითვაროდა ვიქტორიან ძეგლი ისტორიული ციხე „პაქეჩენი“, სადაც გადაღებული იქნა სურათი ადგილობრივ გულბებთან შოგ ციხეში: დასმა გადაიღო სურათი პიესა „ვევეკუორიდან“ სახალისი წინ ზუგდიდში ეს სურათები დაიბეჭდებოდა ვერ, „თეატრი და ცხოვრებაში“ ამ მოკლე ხანში.

ციხის დათვალიერებაში დასს დიდი თანაგრძობა გაეწეა ზუგდიდის ერობის თავდღომარემ ლეო ქიბეძემ: ციხის დათვალიერების დროს დასი ცხენებით მოგზაუ-რობდა.

ში-კი.

სოფ. მარტყოფში აპრ. 15 ვაიმართა საბავშვო საღამო ამავე სოფლის სკოლის ბავშვების სასარგებლოდ მონაწილეობდნენ სკოლისვე მოწაფეები. საღამოს შინა ორსი იყო: სალიტერატურო განყოფილება, სიმღერები და დასდგეს საბავშვო პიესა „გამარჯვებული“, თარ. დემუ-რასისი, საღამომ საბავშვალით ჩაიარა, ხალხი ბლომად დაესწრო და ძალიან ისიამოვნა თავიანთი შვილების გამარჯვებით.

აპრილის 17 მარტყოფის სკენის მოყვარეთ დასდგეს „ციმბირელი“ და „პლატიონა“ აკაკის. ამ წარმოდგენამაც ძმიელ კარგათ ჩაიარა და, მიუხედავად ცუდი დროსა, ხალხი ბლომად დაესწრო. ყველა მოთამაშე საუცხოოდ ასრულბდა თავის როლს. ხალხი ძმიელ ნასიამოვნები დაარა, საერთოდ მარტყოფის სკენის მოყვარენი მუდამ კეთად ასრულებენ ნარკვევს როლებს, მხოლოდ ბინის სივიწროვე ძალიან უშლის ხელს.

დახსურე.

ქ. ვაზში მაისის 1 ა. წ. ადგილობრივ სახალხო გვირდის ბინაზე გაიმართა უფასო საღამო. აუარებელი ხალხი დაესწრო. წარმოდგენალი იქნა ა. ვასიტაშვილის

ახალი პიესა „სიცოცხლის გერა“ დრამა 1 მოქ პიესა ყოველმხრივ ლამაზი. ახალგაზდა ავტორმა პიესის თემა ისეთ ფერებით ჩამოაქანდაცა, რომ საზოგადოებაზე ღრმა შთაბეჭდილება დასტოვა. ავტორი რამდენჯერმე იქნნ მამაწვეული, პიესა კარგათ იყო მომზადებულ—დავლებული, ღებმა ნინ, და ელ. ნასაირიძემ და ა. ვასიტაშვილმა ნიჭიერათ შესარულეს თვიათით როლები. შემდეგ წარ-მოსიტქვეს სიტყვა მომენტზე ბ. წ. ვაზენიამ და არ. თავჯ-კლიპიაშვილმა. დიეტრისმენტში მონაწილეობდნენ: ქ. გუნდი კლიპიაშვილისა, რომელიც მოისუსტებდა, შაქ. ვაგიბედაშვილი—სცენები და ა. ვასიტაშვილი, რომელ-მაც თავის მოხდენილ ლექსების ხელოვნულად წაიკითხეთ საზოგადოება აღტაცებაში მოიყვანა. ა. ვასიტაშვილი აქაურ კულტურულ საქმიანობის წინაშე თვალსაჩინო ამაგი მიუძღვის ყოველთვის მზად არის, რითაც შეუძლებად გამო-ადგეს ხალხს დღესაც აქ ჩვენთან დანერგული გარში არ დაიფიქსა თავის ძველი მემკობა და სცელომის დაა-კაყოფილის ხალხის სულიერი მოთხოვნილება.

მანწ. ჯა-ძე.

ეროობის უბნის მუშათა კლუბში დაარსდა მოწვეუ-ბავშვთა სკენის მოყვარეთა დასი ან. შავგულიძის თაო-სნობით: ჰყავთ საკუთარი ვაგებობა (თავგებობარ მღვიანი), სცენაროჟი, რეჟიზორი და სხვ. განმარტავთ სიტუ-ბათურად წარმოდგენების მართვა (თუმცა 1917 წლიდან დრო—გამოშვებით სდგავდნენ პიესებს). კვირას, აპრ. 25 დასდგეს ა. გურისა „ორი გმირი“, ისტ. დრამა 3 მოქ ან. შავგულიძის ხელმძღვინელობით, თუმცა პიესა მათთვის შეუფერებელი იყო, მანქნ მილოდინის წინააღმდეგ სრუ-ლის ანსამბლით ჩაიარა, ი. ჭიაურელს (მ. შინა გვირ-ელი,—ტანი ვერ უწყობდა ხელს) და ვ. მესხს (ღვინი) განცდა აქლდაო. ან. შავგულიძეს (ტარიელი) ნიჭიერი, დაფიქრებული თამაშით აიხა ერთხელ დატტკნია დამ-სწრე საზოგადოება: იგი ვერ 15—16 წელსა და ეხლავ ეტყობა უტყუარნი ნიჭი და ამ საღამოსც მშვენიერად იყო, აწინადაწინობი ჰქონდა გმირის სულის ეკეთების ყველა კენთები, თვისი როლის დაკვირვებელი განსახიერებით აღტაცებამო მოიყვანა დამსწრე საზოგადოება და ბევრ გულწლი მაყურებელს მოჰკვარა თანაგრძობის ცრე-მლები. საკითრა ყურადღება მიეტქეს და გზა მიეტქეს. ლოლომად (ბალათარ) კარგი იყო. იმჯობინებდაც. ყველა წინადადებების სათანადო მიმოხილვა მიეცა: ი. ჩარ-კიანი (მიქელ) ვ აბაზაძე (შუგუმი) ვ კაციტაძე (ყარია-ული) თავიანთ ადგილს იყვნენ. რ. ვერალომე (დუღე) ანი მოკარასაძეს რომ ააცენდეს თვალს კარგი იქნა-ბა და ნ. მანველიძე (დესმანი) როგვე კარგები იყვნენ, მაგრამ როლები რომ შეეცალებათ ერჯობინებოდა. კლუ-ბის ვამგებობა ყოველ მხრივ ემართება ამ ბავშ. —მიწაფეთთა წყის, ტრსვისისც დღეი მაღლობის დროსა.

წარმოდგენა ფასიან სუთ 5—15 მ. დიწყოვ 8/1 ს. გათავდა 11/1 ს. ხალხი ბლომად დაესწრო როგორც ბავშვები ისე დიდრონები და ეპაყოფილც დახალა.

გ. გრემი.

ნაძალადევის მუშათა კლუბში მათას, აპრ 17-ი თბ. კვანძის რან. სკენის მოყვარეთა წრის მიერ შ. ბერიშვილის რეჟისორობით წარმოდგენილი იქნა „რევიოლეუციის რიგარებზე“ დრ. 4 მოქ აღ. მკვლობლს

წვილი. მშენებარ დაასურათა ნიკოს როლი ა.ლით-
ნი შვილმა. მღიდავი მხა და მიმიკა მას ხელს უწყობდა—
შეღიარებელი იყო იგი ნ. ბერძენიშვილიან ერთად (ელენე)
მე-4 მოქმ.ში, კარგები იყვნენ ახალგაზრდა სცენის მოყვა-
რენი: ა. კულუბაძე (პეტია) და ვ. გაგავა (ზურბია) თუქ-
ნი პირველს კოტა როლის უკონდინარობა ეტყობოდა, მეორე
კი ზოგადად არა ბუნებრივ ტრალიკულ პასოსით არა
რავობდა. კარგი იყო აგრეთვე ე. კულუბაშვილი პრივი-
კატორ ირაკლის როლში. ეტყობოდა, ბევრი შრომა გაე-
წია მინი; მულ როლის შემუშავებაში. არა უშავდა რა
მე. კულუბაშვილისას (თამარა), ხოლო მე-4 მოქმ.ში თვისი
მოხდენილი თამაშით აღტაცებაში მოიყვანა საზოგადოება.
ტვალ სცენის მოყვარეს ა. კაკაშვილს (სესტვი), არ ება-
ტებოდა როლის უკონდინარობა, თუქმა შეფერხებულად
შეასრულა თვისი როლი. დანარჩენი თავის ადგილზე
იყვნენ, ვარა და სცენარისტისა, რომელსაც რამდენჯერმე
გააცოცხა სცენა და მსახიობნი უბრძულ მდგომარებაში
ჩააყენა. ცოცხლად იყო დადგმული მასობრივ სცენა მე-5-მე
მოქმედებაში (ფარული კრება). საერთოდ წარმოდგენამ
მწყობრად ჩაიარა, თუ არ მივიღებთ მხედრობაში გადა-
მატებულ ხმარობას სცენის გარედ მე-2 და მე-4 მოქ-
მედებაში და საერთოდ სცენის მოწყობლობას.

მუშაობის კლუბში კვირას, აპრილის 18-ს, იგივე
თედა (არგვლოთისის რიგობაზე) იმავ შემადგენლობით
აიკვდა, მიოსტეტება ზურას როლის აღმასრულებელი
მ. დიამანდოპოლი, რუს ახსენება მისი შეზღუდვითი გამო-
სვლით ამ როლში, საქტ იყო აგრეთვე ფარული კრება
მე-5 ში. აქაც კონ და დღით სცენარისტის მიერ სცენის
გაიცოცხლა (მე-2 მე პოქ ბოლოს). საჭირა ამ გარემოების
უკრძალვება მიეცეს, საჭირა აგრეთვე მიეცეს უკრძალ-
ვება სცენის გაუმჯობესებას დეკორაციების და რეკვი-
ზიტის შემწით ვიზიტიზებთ, ისეთი მღიდავი ორგანი-
ზაცია, როგორც არის რკინის გზითა პოლუკონინალური
კომპრი და რომლის განკარგულებამაც არის ეს კლუბი.
არ დააყოვნებს ამ ნაყლის შესტებას

შამას, აპრ. 24-ს ზემოსტენებელივე წრის მიერ
წარმოდგენილი იქნა ა. ცავარისის კოსტი და „რაც გინახავს
ვლარს ნახავს“. თითქმის ყველა ჩვენგნს რამდენჯერმე
შეხავს ეს მხიარული კომედია და განახიერებელი ტი-
პები ნახობობა ყველასათვის. მით უმეტეს საჭირა ეს
პიესა დადგომე იქმნეს ყოველვე წყობილი დატალბის
დატვით და ღიღის უკრძალვითი. ეს ხომ ერთგვარი
ფონიკარაფიული სუბათობა ჩვენი ახლი წარსული ცხოვ-
რების ზემოსტენებელ წარმოდგენაზე ნაყლებად ქმდებ-
დები ამ პიესისათვის უკრძალვების მიქცევა. ეტყობოდა, რომ
პიესა სახელდახლოდ იყო დადგმული, პირველ მოქმე-
დებაში კარაბოლოები სცენას ხზირად აიკვებდნენ, სოფ-
ლის გოგონების ცეცხა ვერ იყო შესაფერი, ვერც ილუმა
(ი. ლეგიაშვილი) დაგვათავიყლიდა. სოფლის გოგონები
მაღალ ქუსლებთან ფესცეკლეითი გამოიყვინა სკა-
სტეტიან შედარბობა—ა უკონდინარობა—მე-5 სცენაზე
დასაბუთის ობობა კომედი იყვნენ: გ. პავლიაშვილი
(სკა-სტეტი), გ. გამინაშვილი (გოგავა), ს. გარკეცებელი (კტინა),
ა. ძამბია (კობტია), გ. სავინძე (არტემ იფანჩი) და ქ.
სერაფილოშვილი (დავით). უკეთესი იქნება, ეს პიესა მოხ-
ნის რეპრეზენტაციული (დავით). უკეთესი იქნება, ეს პიესა მოხ-
ნის რეპრეზენტაციული, თუ მის ხერიახად დად-
გმა შე იქმნეს რეპრეზენტაციული, თუ მის ხერიახად დად-
გმა შე იქმნეს რეპრეზენტაციული.

22-ს, თბ. კვანძის რკინისგულ სცენის მოყვარული
წრის მიერ დიდების პირველ დაწყებითი სასწავლებლის
ღარბმ მოწყობილი იქნა სასაბავარებლო, წარმოდგენილი იქნა ა.

ცავარისის „ხანუმა“. საერთოდ პიესამ მწყობრად ჩაიარა,
რასაც ხელს უწყობდა გ. პავლიაშვილის (მიკია), ს. თე-
ზადის (აქოფა), ს. გარკეცებლის (ხანუმა) და ქ. ცაქციმის
(ქაბატა) მოხდენილი თამაში, დანარჩენნი სუსტნი იყვნენ,
მეტადრე ქ. დემეტრაშვილი (ტიმოთი), რომლის ლპა
რაკი მსმენებლებმა ხერიახად ვერც-კი გაიგეს. წარმოდ-
გენას ხალხი ბლომად დაესწრო.

იმევე კლუბში აპრ. 25 იმევე წრემ წარმოდგინა
„რაც გინახავს ვლარს ნახავს“ წარმოდგენას ახლად
თითქმის ყველა ის უარყოფილი მხარეები, რომლებიც
იმევე წრის მიერ ნაძალადევის მუშათა კლუბში აპრ. 24
გამართულ წარმოდგენას, საჭირა მეტი უკრძალვება და
ხელოვნების ეფექტად მოპყრობა, მით უმეტეს რ-3 ამის
ძალიანვე შესწევნი.

სახელობის კლუბში აპრ. 29 ვ. კობახიძის თაო-
სნობით გაიმართა ლექცია—წარმოდგენა, ოსებ იმე-
ველმა წარმოსტევა სიტუცა საერთოდ ხელმეწყობის და
კრძოდ თეატრის მნიშვნელობაზე განსაკუთრებით
კლუბებში. წარმოდგენის აკაცის „პატარა კახის“
მეორე მოქმ. მინაწილობდენ ვ. კობახიძე (კახი), გოძია
შვილი (მწყემსი), ტოვინძე (ჩვენები), ცოლბ (ციცი ცო-
ხლად ჩატარეს; განსაც ვ. კობახიძემ. ბოლოს სცენებზე
და კლუბებში წარმოსტევეს სურავა (ცნობური), კომდლმა
(სომეხი), გოძიაშვილმა ლექსი, (მშენებარად). წარმოდ-
გენა არა ჩვეულებრივ პირობებში მიმდინარეობდა: აქვე
გვერდზე სამხელე ღრიალელი იყო რაც მიუტყობდელია.

სოფ. კვეთა ქალთა (გორის მახ) თემის გამგეობის
წევრის ვ. გაბუროვის თაოსნობით აპრილის 17 მოწყველ
იქნა გვარლისის წარმომადგენელი, გ. შტაბის, კოლე-
რატის ს. საკრდიო, ახანაშვილის, სასანარლოვი,
ადმინისტრატორის, ს. ს. პარტიკო და ადგილობრივ სცენის
მოყვარეთა კრება, კულტურულ საქმიანის მოსაწყობად
ლად, კრებამ საჭროდ სცრა დაარბეს ქვემო ქალის
რათიონის სახალე გვარლისის შტაბთან „სახალხო წარმო-
დგენების მმართველი და ლექციების მომწოდებელი“
პირიქის გამკეთება: ადმინიტორი უანვარაშვილი (თაქვანდ.),
აღ. მესხიშვილი (ამხ. იგიენ ხაზინადარი), სუ. პარკაძე
(მდივ.), იაკ. ორბელინიძე, შაქ შიყაშვილი, მუკ. პეტრე
კარბელაშვილი და სანდრა ხელაშვილი.

ხელოვნათა პერიოფიკი *

უღროვოდ გარდაცვალებულ მსახიობ გ. იშხენლის
ცხოვრებაში ბევრი უფობიო იყო. მეტადრე უნახსენს
ხანს, როდესაც მსახიობი უმუშაობისგან დასცილდებუ-
ლი მსახ. მიტეცია. ქართ. კლუბის ერთმა წევრმა უთხრა:
— მისიობს სმა არ გვეცადებთა, პირიქით—სინა-
თლის შექი უნდა შენათათ ხალხებო.

ერთი მშენებრივ საფულის დამე, როდესაც კლუბის
ბალი სავე იყო მისტერნი ხალხით, გიროფიმ ითლო ანთე-
ბული ჰოკატი და ხალხში საიარული დამწყობ, დასწარბინ
გაკვირვებით უფრომდენ ორიგინალურ მოსერინეს, მაგ-
რამ გიროფი არ შეწყითალა დაგობიხობა: გხა სინინელე
ში სინაილის შემუშებელს-ი

ს. გოდარი

*) ამ სათაფროს დამბეჭდვას აშტე მსახიობთა, მესხიშვილი,
მესხიშვილი და სხ. ცხოვრებულ, თანამშრომელთა ვახობი მსმენელ
შესადა მოგვიყვინოდ.

✓ პარტიულ მოგვარაღთა პავეზირის პრიღრება

აპრილის 26 შესდეღა ქართულ მოაღრღათა კავშირის სავანებო უჩოღბა. დაესწრო 30 წუგრე მტყო. თავაღღამარეობად გ. ლვინიაშვილი, მის ამახანად ი. კ. კარავაჩეთლი პირველი მოხსენება გამგეობის მოქმედებაზე გააკეთა ლვინიაშვილმა. მოხსენებიდან სანას; ათი თვეა კავშირი არსებობს. მისი მიზანია, გარდა თვის წევრთა ინტერესების დაცვისა, ვოკალურ ხელღვნების განვითარება საქართველოში. ამ ხნის განმავლობაში გამგეობას: 1) გავტარებია რეგისტრაციის წესთა კავშირის წესდება და ამ რიგთა მოქმედობს კავშირს ქართველ მოღღრღათა, როგორც უფლებიანი ოჯახი; 2) კავშირის მიღეთა მუხრავალ მონაწილეობა ქართულ მუსიკალურ საზოგადოების რეორგანიზაციაში და ბევრში კიდევც მიუღწევი მიზნისათვის; 3) უშეზღვი მუღმეიე ბინა კავშირისათვის ინტერენტი და ავრევე უძებნია საარსებო წყაროები (კასპო შეფოსულა 40000 მანეთამდე); 4) შეღღებინდა ვეგარად დახმარება აღმოსავლეთი თავის წევრებისათვის სწავლის ფულის შეტანით; გერი—გდრობით შეუტანია მოწაიეებს სწავლის გადასახადი (ამისთა კონსერვატორიაში, ორისა ქაბთ. სამუსიკო სკოლაში); 5) ღიის შრომა გაუწევი საოპერო სტუდიის დაარსება მოწყობისთვის, ეს სტუდია მომავალში გარდაიქმნება საოპერო გვეუთი სახალხო სახლთან; 6) ცლილა სამუსიკო ნაწარმოების მითარნის მოწყობას; ამ სავითში გამგეობა ქართ. კლუბთან შეთანხმებით მუშაობს) ვ. გუთის დაველ აღნიშნულ ნაწარმოების თარგმნა დაზოგიერთი რამ გადართარგმნა კიდევ 7) დაუთარგმნა ინსტრუმენტალური სეკუიო 30 კაცის შემადგენლობით, ომეღათა მზოიე გამგეობაში ოიო წერი შეღის; 8) უშეკადინია კავშირში საუკეთესო ძალები ოთხიგნა და მიზნისთვის მიუღწევი კიდევ; ამ ბოლო ღღის გამგეობის მუშაობაში მონაწილეობდენ ცნობილი ქართველი არტისტები ნანოზაშვილი, ინაშვილი და ი. სარაჯიშვილი.

უახლოეს მომავლისათვის გამგეობას დასახული აქვს: 1) სახალხო სახლთან უსათოედ დაარსოს პაქარა საოპერო გვეუთი ქართულ მუსიკალურ საზოგადოების თანამშრომლობით; 2) გააუზრუმესოს საზოგადოებრივი კავშირის დღეუანდელი მდგომარეობა და კეობით მდგომარეობა ქართველ მოღღრღლებსა ხახელმწიფოთ თეატრში და 3. გააღღეორო კავშირის ქანჭებრიე მხარეც.

მოხდა ახალი არჩენები გამგეობისა, რომელშიაც ორეულ იქნენ: ბ. ბ. ი. პ. სარაჯიშვილი, მ. ნანოზაშვილი, ა. ი. ინაშვილი, ა. გ. საოჯიშვილი, და აკოშვილი ღღ. სიმონაშვილი და გ. ლვინიაშვილი, ხოლო კანდიდატებათ ი. გ. კარავაჩეთლი და მ. ღღრღი. გამგეობის თავაღღამარედ ერთმანეთს შორის წევრებმა არჩიეს ბ. ნანოზაშვილი. მის მოადღეედ გ. ლვინიაშვილი და პასუხისმგებელ მდიენად გ. სიმონაშვილი. საოვეზიო კომისიაში ძველივე წევრები—სკ. წერეთელი და ა. კიქნაძე.

შემდეგ მოხსენება გააკეთა ა. ი. ინაშვილმა საოპერო საქმისა და არტისტის მდგომარეობის შესახებ სახელმწიფოთ თეატრში. მომხსენებლის საკეით მდგომარეობა ისეთი ყოფილა, რომ საოპერო საქმეში ბევრი ცვლილების შეტანაა საჭირო. ყრიღობამ დაადგინა:

დაველოს გამგეობას საზოგადოებისა და მთავრობის წამომადგენელთა ყურადღება მოაქციეოოს საოვერსაქმის უარყოფითი მხარეებზე და მისცეს სათანადო მსკლელობა მოხსენებას, რომლის ძირითად დებულებებს ყრიღობა სავებით ვიპირებს. გარდა ამისა ყრიღობამ დაავალა გამგეობას, ღიოაკვე არს წარუღღების შემდეგი ორი წინადადება: 1. ძირიანად შეკლეოლ იქნის აღმნიშტრიატული გამგეობა სახელმწიფოთ თეატრისა საოპერო საქმის სათანადო სიმალზე გასაუენებლად და 2. ამ რეორგანიზაციის მოხდენის ღღრს კავშირის შეძლება მიეცეს მონაწილეობა მიიღოს.

თავის მოხსენების ღღრს ინაშვილი გაკერით შეგხო ბოლო ინციდენტს, ბა-5. წუწუნავეასა და სახაზოთ თეატრის არტისტთა დელეგაცია შორის მოხმადარს, რომლის ღღრს ბ. წუწუნავეას მიმგამართინა შეტარის კლიოიი არტისტ პოლიადვისათვის. ამ ინციდენტის შესახებ ყრიღობამ მოისმინა რეკლეო ასანა-გაქარაქებანი ინციდენტის დასწრე პირთა დადბდგინა: 1. აღინიშნოს, ომ შეტარებით მოზარეთა დამსახურებულ არტისტისადმი დაუშვებელია და მიტომ აცხადებს თვის ღღრმა აღმზოთებას. ყრიღობამ მიელი დღეორო წესრიგის განხილვა ვერი მოასწრო და გადაღლო შემდეგ სკლომისათვის.

პრიტხვა და გიგლიოგრაფია.

საფუტკერის მოვლა. მეფუტკერის კალენდარი, ეღეოად ბერტრანისა, თარგმანი და გამკემა (1920 წ.) ღღ. ცაგარისა, აუფორის სურათით და 76 ნახატი. 200 გვ. ფ. 80 მ.

ფრიადა სასარგებლო სახელმძღვანელოა ჩვენი ქვეყნის მეფუტკერთათვის. და სწორად ახლბა, ამ გახიზნულზე, რაღელ მეთეატრი მთელი ზაითის ხანგძლიერი ძილის შემდეგ, გამოღის ახლად გაღიქმეღლი სამეწიფო. მართალია ჩვენ გაქვს ქართული ნათარგმნი პაქარა წიგნაქი ფუტკერის მოვლა და ავრევევ. ამ უღღბის მიერი შედგენილი, საკმაოდ ღღდი ნაშრომი, მაგრამ არ შეძლება ედ-პეტრტრანის ნაშრომს უპირატესობა ომ მიეცეთ, როგორც მიეულ ქვეყანაზე ცნობილ და სახელმძღვანელო ბიღეზულს. ეს ახლო გამკემა დასურათებულა 76 სურ. და შეკაცს 200 გვერდს. ფსი 80 მ. რაკ დღეუანდელ პირიბების მიხედვით ძვირი არ არის.

ა. კ

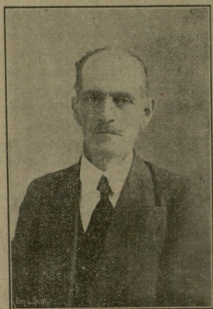
ქარველი ხარისხოვანი რესტორანი

შაგავანი!

ამბ—ბა ძმათა კერესელიძების და ბაქაძეთა (რუსთაველის პრ. სახლი გორუღმეღის № 16) ერთი საუკეთესო რესტორანთაგანი დღეოგრაფიის სახეტრზოდ.

საუზუნე და საღილი ქართლური, იბერული, ევროპოული, აზიური მზადდება საუკეთესო შაბრეღლის თაგღეობით, სასმელები ყოველნარი. რესტორანში უკრავს სიმებიანი ორკესტრი.

(წლეური)

ალაი ივანეს ძე ელიზბარაძე

სახალხო სცენაზე სცენის მოყარედ 38 წ. მოღვაწეობის შესრულების (1885—1920) გამო. მონაწილეობდა ქართულ სცენაზედაც თბილისსა და ბათუმში. იუბილე იმათება მისს 11 სახალხო სახლში. ჩვენი ოცდაქუთა სახალს უძღვნის სახალხო სცენის ამ უნაგაო მწყას.

ვკრილი აგეგმი

ნოე უორდანის თხზულებათა სრულ კრებულზე ხელის მომწერთა საყურადღებოდ ცხადდება, რომ ვინაიდან მხოლოდ ხელის მომწერთათვის იბეჭდება განსახდურული რიცხვი, ამიტომ: 1) ვისც სურს სრული თხზულებების (ხუთმეტყვე ტომის) მიღება, ყველა ტომის ბე, თითოეულზე 30 მან., სულ 450 მან ამ თათითვე უნდა შემოიტანოს. ყოველი ტომის მიღების დროს გადიხდის სრული სალირას ბეს გამოკლებით; 2) ვინც დღემდე ხელს მოაწერა, თუ სურს დანარჩენი ტომების მიღებაც, თითოეულ ტომზე 30 მან. ბეც ამ თათითვე უნდა შემოიტანოს; 3) დაწესებულებათა და ორგანიზაციებს მოსამსახურეთა ანუ წევრთათვის ხელის მოწერა შეუძლიანთ უფრო შედგათანის პირობებით თავის რწმუნებულ წარმომადგენელთა საშუალებით: თუ ყველა ტომის მიღები ბეს გადახდა ერთბაშად არ შეუძლიანთ, პირველ ტომზე უნდა გადაიხადონ 30 მან., იმ პირობით კი, რომ როცა წიგნი გამოევა, მისი სრული ღირებულება გადაიხადონ, ხოლო უკვე შემოტანილი 30 მან. შემდეგი ტომის ბედ დარჩენა გამოკემის დასრულებამდე. ფული უნდა გამოთვანონს ქართული ბეჭდვითი ამხანაგობის სახელზე თბილისში რუსთაველის პრ. № 26

ნაძალადვის თეატრი, გ. პლენანოვის სახელობაზე, გაიხსნა მაისის 1-ს მოლოკების შემდეგ, დასდგეს სცენა ი. ირემაშვილის ახალი პიესისა, რეჟისორის ტალღებზე. პიესა დროს შესაფერია, მუშათა პირველი გამოსვლის სურათია და ცოცხლადც დაიდგა, — სკარაპადა მხურბობა რაიკა, ცოტა იო იყოს, უპირობეს აფერმკრ-

თალღება. მეორე განყოფილებაში მიიღეს მონაწილეება: მომღერლებმა: ნანიაშვილმა, სარაჯიშვილმა ინაშვილმა, ფაქლინაშვილმა ოქტობრიძის ასულმა, მოხეტიალე მუსიკოსმა ი. ქუხიშვილმა პოეტებმა, ვ. როსტომი, ობოლმა მუსმა, ხ. ვარლიშვილმა და ბ. კორნიეევმა ნანიაშვილმა ქარვად იმღერა ოქერა, ქუთკიქი—დან და კმარს. “ნანიაშვილი კლასიკური მომღერალია. ასეთი მომღერლები ჩვენში ცოტანი არიან. სარაჯიშვილის და ინაშვილის ღღერა ოკ. „აქესალამ და ეთერი“—დან. აღტაცებაში მოიყვანა დამსრე რსოვადღობა. დაბოლოს დასდგეს მუშების ცხოვრებდან, ლ. ტანდიტის, მშეს დასასრულ — ვახშამი, რომელიც დილაშის გაგრძელდა. ტენორი.

შაქრო საფაროვი მწ წელიწადია მოღვაწეობს ქართულ სცენაზე. იგი, შედარებით ჩვენი სცენის კოროფეხთან, პატარა მსახიობია, მაგრამ ღვაწლი მისი თვალსაჩინოა. მან შექმნა ჩვენი სცენაზე არა ერთი საყურადღებო ტიპი, მიუძღვის ღვაწლი აგრეთვე, როგორც რეჟისოსს და სახალხო სცენის მსახიობს. პარაკესს, მაის 14 ქართულ კლუბის თეატრში იმართება მის პატესაცხად წარმოდგენა. მონაწილეობენ თითქმის ყველა დამსახურებული და ახალგაზდა მსახიობთა ძალები. იმღერა, ქართული საზოგადოება დასწრება ამ გამოსთხოვარ საღამოს და მადლობას ეტყვის ჩვენ პატარა შაქროს“.

ქართულ მომღერალთა ყოილობამ მომენტის შესახებ მიიღოს 3. ურუმოშის რეზოლუცია: „ყოილობა ესაღებმა მთავრობას ამ გამოსთქამს სრულ ინტეს, რომ ყველა ქართველი ხელოვანი იარალით ხელში მზად არის დაიცვას საამშროსო უფლება“

კომპოზიტორთა კვშირის გამგეობამ თავისი საყაროთ ეთმაცხადებული დაპირება ნახევარი მალონი მან. აღარ მისცა ქართულ სამუსიკო საზოგადოებას. ამის გამო საზოგადოების რწმუნებულმა ს. გოგოლიანმა წვეობას თავი ვაანება. ეპხლა და საოპერო სტუდიაკ რაოდენიმე თვეა უჯამეკრო.

დრამატ. საზოგ. გამგეობა მხედ შეუღდა ჩიკ. დასის შედგენას. შემოქმედა პიესების რუკებზე არიკ.

ახალგ. დრამ. მსახიობი ნ. რიგამაშის დეპიუტატ გამიართება ქართულ კლუბის თეატრში მაისის 10. დეპიუტანტი კითხულობს „შეშლის წერილებს“ შემდეგ იღებმა პიესები: ს. წერეთლის „თანამედროვე მეოჯახენი“ და ნ. დიმიტის „დღესში“.

სახელწოდ. საზახლოში გაიწვიეს ბევრი ქართველი ხელოვანი. ყველა ხალსიანად მისწრაფვის ბრძოლის ველზე.

თბილის ჩამოვიდა გრ. პეტროვი, რომელმაც წიკითხვა რამოდენიმე ლექცია. ლექტორის სედა: „ქველი რუსეთის აღდგენა“.

გამოვიდა რუსული სახელოვნო ეფრნალის „ისქუს უესის“ მირიგი ნ. ეფრნალში, სხვათა შორის მგარანობარე წერილია ქართველ მსახიობის პირადი დრამის შესახებ. ნ. შინაარსიანად არის შედგენილი.